

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BİLİM DALI**

**YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARINDAKİ
ÖĞRENCİ VELİLERİNİN
DERS DIŞI ETKİNLİKLERE YAKLAŞIMLARI
(Ankara İli Örneği)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Gökhan ÖZGÜNDÜZ**

**Tez Danışmanı
Yrd.Doç.Dr. Sibel SUVEREN**

ANKARA - 2006

ÖNSÖZ

21.Yüzyılda, uyum içinde yaşayacak insanı yetiştirme sorumluluğunu taşıyan eğitim sistemi, amaçları ve davranışlarıyla bu başarıya ulaşmak zorundadır. Beden eğitimi dersi, genel eğitimin tamamlayıcısı ve ayrılmaz bir parçasıdır. Aynı zamanda bireye ruhsal ve bedensel sağlık kazandıran planlı bir faaliyettir.

Beden eğitimi dersinin öğretimini okullarda gerçekleştiren beden eğitimi öğretmenleridir. Beden eğitimi öğretmenleri derslerini daha verimli hale getirmek için; okuldaki mevcut spor malzemelerin durumu, velilerin okuldaki ders ve ders dışı faaliyetlere bakışı, velilerin velisi bulunduğu öğrenci hakkında cinsiyet ayrımı yapıp yapmadığı gibi birçok konuda bilgi sahibi olması ve bu bilgiler ışığında beden eğitimi dersi ve ders dışı faaliyetleri hazırlaması gerekmektedir.

Beden eğitimi; öğrencilerin gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak, fert ve toplum yönünden, sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik sahibi yaratıcı ve üretken fertler olarak yetiştirmeleri için gerekli kişilik eğitimidir. Bedenen, ruhen ve fikren sağlıklı bir toplum için beden eğitimi dersi gerekli olduğu gibi doğru ve istendik şekilde uygulanması ve öğrenci velileri tarafından desteklenmesi gereken sosyal içerikli bir derstir.

Bu nedenlerden dolayı bu çalışmanın amacı Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında (YİBO) yatılı ve gündüzlü öğrenci velilerinin ders dışı etkinliklere yaklaşımını ölçmek ve beklentileri incelemektir.

Bu çalışmada; değerli yönlendirmeleri ve katkıları için tez danışmanım Yrd.Doç.Dr. Sibel SUVEREN 'e, anketi hazırlamamda yardımcı olan Yrd.Doç.Dr. Sadettin KİRAZCI' ya ve istatistiki bilgileri derlemede yardımcı olan Yrd.Doç.Dr. M. Levent İNCE'ye çok teşekkür ediyorum. Ayrıca anketlerin onaylanması ve uygulaması aşamasında emeği geçen tüm Milli Eğitim personeli ve okul müdürlerine de şükranlarımı iletiyorum. Bu arada desteğini bir an olsun esirgemeyen Sinem ve Doğa'nın annesi biricik eşim Ayla'ya da sonsuz sevgilerimi iletiyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
SUMMARY	iii
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR CETVELİ	viii
TABLO VE ŞEKİL CETVELİ	ix
 1.GİRİŞ VE AMAÇ	 1
1.1 Problem	4
1.2. Alt Problemler	4
 2.GENEL BİLGİLER	 5
2.1. YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARI	5
2.1.1. Ankara İlindeki YİBO'lar Hakkında Mevcut Durum	8
2.2. BEDEN EĞİTİMİ	12
2.3. OKULLARDA DERS DIŞI ETKİNLİKLER	20
 3.MATERYAL VE YÖNTEM	 24
3.1.Materyal	24
3.1.1. Evren ve Örneklem	24
3.2. Yöntem	25
3.2.1. Veri Toplama Aracı	25
3.2.2. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi	25

3.2.3. Veri Toplama Aracının Uygulanması	26
3.2.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması	27
4.BULGULAR	28
4.1. Velilerin Kişisel Özellikleri	28
4.2. Velilerin Beden Eğt. ve Ders Dışı Hakkında Düşünceleri	32
5.TARTIŞMA VE SONUÇ	41
KAYNAKLAR	46
EKLER	53
Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü izin yazısı	Ek 1
Milli Eğitim APK Kurulu Başkanlığı izin yazısı	Ek 2
Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü izin yazısı	Ek 3
Veli Anketi (3 sayfa)	Ek 4
YİBO 'lara Ait Günlük Zaman Çizelgesi	Ek 5
Ders Dışı Eğitim Çalışmalarına İlişkin Esaslar	Ek 6
Öğrenci Kulüpleri Çizelgesi	Ek 7
İllere Göre YİBO-PİO Sayıları	Ek 8

KISALTMALAR CETVELİ

APK	: Araştırma Planlama Koordinasyon
F	: Frekans
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
P	: Anlamlılık düzeyi
PİO	: Pansiyonlu İlköğretim Okulu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TTK	: Talim ve Terbiye Kurulu
YİBO	: Yatılı İlköğretim Bölge Okulu
YTL	: Yeni Türk Lirası

TABLO VE ŞEKİL CETVELİ

Tablo: 1 Araştırma Evrenini Oluşturan Okullar

Tablo: 2 Okullara Dağıtılan ve Geri Dönen Anketlerin Oranı

Tablo: 3 Velilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımlarının İncelenmesi

Tablo: 4 Velilerin Yaşlarına Göre Dağılımlarının İncelenmesi

Tablo: 5 Velilerin En Son Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımları

Tablo: 6 Öğrencinin Yatılı mı Gündüzlü mü Olduğuna Göre Dağılımları

Tablo: 7 Velilerin Çocuk Sayılarını Gösterir Dağılım

Tablo: 8 Velilerin Toplam Aylık Gelirlerini İçeren Dağılım

Tablo: 9 Velilerin Oturdukları Evin Durumunu İçeren Dağılım

Tablo:10 Velilerin Spor Faaliyetleri ve Sosyal Etkinliğe Katılımını İçeren Dağılım

Tablo: 11 Velilerin Okul Takımında Spor Yapıp Yapmadığını Gösterir Dağılım

Tablo:12 Çocuğunun Sporcu Olmasına İlişkin Bulgular

Tablo:13 Velilerin Okul Takımları Hakkında Düşünceleri

Tablo:14 Velilerin Sosyal Etkinlikler Hakkında Düşünceleri

Tablo:15 Velilerin Okullarında Açılmasını İstedikleri Sosyal Etkinlikler

Tablo:16 Velilerin Çocuklarının Okul Takımına Girmesi Hakkında

Tablo:17 Velilerin Çocuklarının Sosyal Etkinliklere Girmesi Hakkında Düşüncelerine
İlişkin Bulgular

Tablo:18 Velilerin Okul Takımlarının Ders Başarısına Etkisi Hakkında Düşünceleri

Tablo:19 Velilerin Sosyal Etkinliklerin Ders Başarısına Etkisi Hakkında Düşünceleri

Tablo:20 Velilerin Okuldaki Çalışmalarda Kız ve Erkek Öğrencilerin Beraber Etkinliğe
Katılması Hakkında Düşünceleri

Tablo:21 Velilerin Çalışmaların Daha Etkili Olması Hakkında Görüşleri

Tablo:22 Velilerin Okulda Kullanılan Malzeme Hakkında Düşünceleri

Tablo:23 Velilerin Beden Eğitimi Ders Saati Hakkında Düşünceleri

Tablo:24 Velilerin Beden Eğitimi Dersi Sayesinde Çocuklarında Gözledikleri Gelişim
Hakkında Görüşleri

Tablo:25 Velilerin Sosyal Etkinlikler Sayesinde Çocuklarında Gözledikleri Gelişim
Hakkında Görüşleri

Tablo:26 Velilerin Çocuklarının Cinsiyetine Göre Okul Takımına Girmeleri Hakkında
Görüşleri

Tablo:27 Velilerin Çocuklarının Cinsiyetine Göre Sosyal Etkinliklere Girmeleri
Hakkında Görüşleri

1- GİRİŞ VE AMAÇ

Beden eğitimi ve spor faaliyetleri, insanların bedeni ve zihni yönlerden sağlıklı gelişmelerini sağlayan, bu alanda kazandıkları bilgi, beceri ve iyi alışkanlıklar yolu ile ahlaklı olmalarında büyük bir rol oynayan faaliyetlerdir(MEB Genelgesi, 1999:17024). Yalnızca öğretim faaliyetleri kişinin çok yönlü yetişmesine yeterli olmadığından Milli Eğitim sistemimizde beden eğitimi ve spor faaliyetlerine ayrı bir önem ve değer verilmesi gerekmektedir. Beden eğitimi insanı tüm yönleri ile etkileyebilmektedir. İşte bu sebepten dolayı beden eğitimi ve spor, eğitim sistemi içinde büyük bir pay sahibidir. Fakat beden eğitiminin bireylere yararlı bir eğitim sistemi haline getirilebilmesi için sadece iyi bir eğitim programı yeterli değildir. Dersin tam olarak bireyleri olumlu etkilemesi ve eğitmesi için dersin uygulamalarının etkin olması gerekmektedir (Sunay, 2004:271).

Çağımız sürekli değişim ve gelişim içindedir, buna bağlı olarak bireylerin ihtiyaçlarının karşılanması için, beden eğitimi programlarının da aynı şekil ve hızda geliştirilmesi gerekmektedir (Durusoy, Çukurova Üniversitesi Ders Notu). Okullarda eğitim gören milyonlarca öğrencinin beden eğitimi ve spor ile eğitilmeleri bugünkü eğitim anlayışının vazgeçilmez prensiplerinden biri olmalıdır (Sunay, 2004:271-272). Çalışkan, sağlıklı, hoşgörülü, sevecen, saygılı ve sorunsuz bir gençlik için, öğrencilerin spora ve ders dışı etkinliklere yöneltilmesi gerekmektedir (Aydın,2002:1).

Ülkemizin geleceği genç nesillerin iyi eğitim almaları, velilerin desteği ile mümkündür. Bu sebepten dolayı özellikle Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında (YİBO) okuyan öğrencilerin ve velilerin beden eğitimi ve ders dışı faaliyetlere gereken önemi vermeleri öğrencilerin okulda 24 saat bulunmalarından dolayı daha da önem taşımaktadır. Araştırmanın bir amacı da okulda 24 saat duran bu öğrencilerin okullar arası müsabakalarda başarılı olup olmadıkları başarısız ise nedenlerini başarılı ise sebeplerini araştırmaktır. Örneğin 2002 - 2003 öğretim yılı içinde yapılan küçükler kategorisinde 11 farklı branşta okul takımları yarışmış kızlarda herhangi başarı alınamamış olup erkekler kategorisinde ise yalnızca üç yatılı okul dereceye girmiştir (MEB, 2002:42-43). Özellikle kızların başarısız olmaları kız takımlarının başarısızlığı

mı yoksa kız takımlarının bu yatılı okullarda oluşturulmaması mıdır? burada yalnızca velilerin düşünceleri göz önüne alınmayıp sportif malzemelerin yeterliliği, beden eğitimi ders saatinin süresi, ders dışı faaliyetlerin nitelikleri , öğrencilerin derse olan düşünceleri de araştırılması gereken konular arasındadır. Öğrenci velilerinin destek olmaması, fiziki ortamların yetersizliği okul müdürleri tarafından bildirilen sorunlar arasında yer almaktadır (Karasüleymanoğlu, 1992:51).

Her yaştaki Türk vatandaşlarının yeteneklerine göre en üstün seviyeye kadar yetiştirilmeleri , kabiliyetlerine uygun bir işe yönltilmeleri Türk Milli Eğitiminin amaçları arasında yer almaktadır(Asan, 1997:9). Türkiye 'de eğitim hizmeti genelde devletin yerine getirdiği kamusal bir hizmettir. Bu hizmetin sunulduğu mekanlar okullardır. Okul halka açık ve halkla doğrudan ilişkisi olan toplumsal bir örgüttür. Bu okulların yönetimi ve denetimi Milli Eğitim Bakanlığına (MEB) verilmiştir. Yatılı İlköğretim Bölge Okulları eğitim sisteminin birer alt sistemleridir. Türkiye'de tüm bölgelerde bulunan bu okullar eğitim sistemini etkiler ve ondan etkilenirler(Aras, 2002:2).

Gelecekte, eğitim sistemi içerisinde herhangi bir ferdin bütün potansiyelinin gerçekleştirilmesindeki başarısızlık, millet hatta insanlık için bir kayıptır(Bilge, 1994). Toplumların en kıymetli kaynakları insan olduğuna göre onları en iyi şekilde eğitmek, yeteneklerini geliştirmek, her açıdan yararlı özelliklerle yoğurmak da toplumların zorunlu ve önemli görevlerinden olmalıdır. İyi bir eğitimle, fert kendisi, ailesi ve milleti için değerli bir kaynak durumuna gelebilir. Yanlış eğitim sonucunda ise kaybedilmiş bir değer, yitirilmiş bir hayat olur(Hergüner, 2001:41). Öğrencilerin kendi öğretmenlerinde gözledikleri en önemli nitelik mesleki bilgi ve beceridir(Demirhan, 2002:36), veliler ise bu başarıyı çocuklarında gözlemek isterler.

Anne babalar çocuk yetiştirme ile ilgili tutumları kendi kişisel özellikleri ve ailenin yaşadığı sosyal sınıfın değerleri tarafından etkilenir. Benzer toplumsal sınıfta yaşayan ailelerin benzer ilgi ve tutumları, eğitim düzeyleri ve işleri vardır.Dolayısıyla çocuklarının, kabul edecekleri ve edemeyecekleri türden davranışları, çocuk büyütme yöntemleri ve disiplin teknikleri genellikle benzerdir. Örneğin; fiziksel ceza, daha çok

düşük soysa ekonomik düzeydeki ailelerde yaygın biçimde uygulanmaktadır (Aksaray, 1.Eğitim Bilim Kongresi) .

Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında okuyan öğrencilerin aileleri genellikle soysa ekonomik düzeyi ve eğitim seviyesi düşük ailelerdir. Soysa ekonomik ve kültürel düzey ailelerin yaşam biçimini belirler, dolayısıyla çocuğun psikososyal gelişimini etkiler (Çetintürk, 2001:65). Özcanoğluna (1999:20) göre okul spor faaliyetlerine katılan ve katılmayan öğrencilerin ekonomik seviyeleri arasında fark bulunmamaktadır.

Zorunlu eğitimin 8 yıl olması ile beraber ilköğretim okullarının önemi artarken ilköğretimdeki öğrencilerinde daha iyi şekilde geleceğe hazırlanmaları gereği ortaya çıkmıştır. Eğitim sadece bilgi öğrenmek değil öğrendiklerini uygulamaktır (Özçalıküşu, 2001:1). Zorunlu dersler statüsünde olan beden eğitimi dersi 14.07.2005 tarihinden itibaren Talim ve Terbiye Kurulunun almış olduğu 192 sayılı karar gereği 2 ders saatinden 1 ders saatine (40 dakika) düşürölmüş ve 4.5.6.7. ve 8. sınıflarda uygulamaya geçilmiştir (TTK Kararı, 2005:192).

Atatürk; "Türk sosyal bünyesinde spor hareketlerini düzenlemekte görevli olanlar Türk çocuklarının spor hayatını yükseltmeyi düşünürken, sadece gösteriş için, herhangi bir yarışmada kazanmak emeliyle bir spor çizmezler. Esas olan bütün, her yaştaki Türkler için beden eğitimi sağlamaktır(Aslan, 2000:1)." demiştir.

1.1. Problem

Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında (YİBO) yatılı ve gündüzlü öğrenci velilerinin ders dışı etkinliklere yaklaşımları ve beklentileri nelerdir?

1.2. Alt Problemler

1. YİBO 'lardaki mevcut spor malzemeleri yeterli mi?
2. Okuldaki çalışmalardan veliler yeterli bir şekilde bilgi sahibi olabiliyor mu?
3. Okullarda kurulan okul takımı veya sosyal faaliyetlere veli desteği sağlanabiliyor mu?
4. Veliler çocuklarının spor faaliyetlerine katılmalarında cinsiyet ayrımı yapıyor mu?
5. Okullarda beden eğitimi dersi ve ders dışı çalışmaları hakkında velilerin düşünceleri yeterli mi ?
6. Beden eğitimi ders saati yeterli mi ?
7. Okul takımı ve sosyal etkinliklere giren öğrencilerin ders başarıları etkilenir mi ?

Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında yatılı ve gündüzlü öğrenci velilerinin ders dışı etkinliklere yaklaşımını ölçmek ve beklentileri incelemek amacı ile yapılan bu araştırmanın verileri literatür taramasına ilave olarak konuyla ilgili uzman kişilerin görüşlerine dayanılarak hazırlanan anket sonucu ortaya çıkan verilerden elde edilmiştir. Anketin geçerliliği için ikili korelasyon (Intraclass Correlation Coefficients) değerlerine bakılmış ve uygulanmıştır.

2- GENEL BİLGİLER

2.1. YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARI

Yatılı İlköğretim Bölge Okulu nüfusu az veya dağınık yerleşim birimlerinde aynı yönetim altında kurulan, sekiz yıllık parasız yatılı ilköğretim kurumudur (Aras, 2002:8). Daha geniş bir tanımla YİBO'ları 05.01.1961 Tarih ve 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 9. Maddesi Şöyle açıklamaktadır: Nüfusun az ve dağınık olduğu yerlerde gruplaştırılarak, merkezi durumda olan veya durumu uygun bulunan köylerde İlköğretim Bölge ve bunlara bağlı pansiyonlar, gruplaşmanın mümkün olmadığı yerlerde ise Yatılı İlköğretim Bölge Okulları veya Gezici Okullar açılır. Şehir ve kasabalarda da ihtiyaca göre pansiyonlu okullar kurulabilir (İlköğretim Kanunu, 1961:222).

Ayrıca 1739 Sayılı Mili Eğitim Temel Kanununun 25. Maddesi de şöyle açıklamaktadır: Nüfusu az ve dağınık olan yerlerde, köyler gruplaştırılarak merkezi durumda olan köylerde temel eğitim bölge okulları ve bunlara bağlı pansiyonlar, gruplaşmanın mümkün olmadığı yerlerde temel eğitim yatılı bölge okullar kurulur.

Cumhuriyetin ilanından sonra ilk ele alınan kanunlardan birisi eğitim olmuştur. Temel eğitimin sunulması gerekliliği üzerinde çalışmalar yapılmış, 20 Nisan 1924'te yayınlanan Anayasanın 87. maddesinde “Kadın erkek bütün Türkler İlköğretimden geçmek ödevindedir. İlköğretim devlet okullarında parasızdır.” hükmüne yer verilmektedir. 1960'lı yıllarda planlı kalkınma girişimleri başlamıştır. Milli Eğitim Sistemi'ni tutarlı bir yapıya kavuşturacak uzun vadeli planlamaya gereksinim duyulmuş, yasal düzenlemeler yapılmıştır (Yetim, 2001:10).

Atatürk'ün 1 Mart 1923 tarihinde TBMM'nin açılış konuşmasında ilköğretimde yatılı okullara ihtiyaç duyulduğunu belirtmesi üzerine 1923 – 1933 yılları arasında bütçeleri elverişli illerde, 1933 – 1938 yılları arasında bucak ve ilçe merkezlerinde, 1940 yılında ise merkezi köylerde gündüzlü ve pansiyonlu okullar açılmaya başlamıştır (Dikmen, 1990:28).

YİBO'lar bir ihtiyacın neticesinde kurulmuş eğitim yuvalarıdır. Toplumdaki sosyal, politik ve ekonomik değişimlerden etkilenen eğitim kurumu ve yöneticisinin çevredeki değişikliklere aynı hızla uyum göstermesi beklenmektedir. Teknik alanlardaki önemli değişim ve gelişmeler, okul yöneticilerinin görüş ve fikirlerinde de aynı derecede değişimleri zorunlu kılar. Yönetimin sadece geçmişe ve deneyim sonuçlarına dayandığı devrin çok gerilerde kaldığı gerçeği kabul edilmelidir. Bu nedenle, yeni ve ortak problemlerin bilimsel bir yaklaşımla ele alınması zorunludur. Bir okul yöneticisinin en önemli rolü, değişim ve gelişmelere uyarak gerekli eğitim öğretim ortamını sağlamak ve karşılaştığı problemleri çözmektir (Çelikten, 2001:299). Bu nedenlerden dolayı YİBO' larda sadece idareci ve öğretmenlerden değişim ve gelişim beklememek bu değişim ve gelişime öğrenci velilerinin de uyması gerekliliği çağımızın vazgeçilmez bir gereksinimidir.

Bugün okulsuz yerleşim bölgelerine hizmet verebilmek ve bu bölgelerde bulunan öğrencilere fırsat ve imkan eşitliği sağlamak bir zorunluluktur. Türkiye'de eğitimi yaygınlaştırmak için okul açmak, taşınalı eğitim yapmak, uzaktan eğitimi gerçekleştirmek yanında, Yatılı İlköğretim Bölge Okulları'nın da önemi göz ardı edilemez (Kılıç, 2001:18). Bu eğitim modellerinin uygulanmasında karşılaşılan sorunların, bilimsel araştırmalarla ortaya koyup, çözüm önerileri öğrenci velilerini de devreye sokarak halledilmelidir.

Her öğrencinin bir velisinin olması zorunludur. Veli öğrencinin; anne, baba veya yasal sorumluluğunu üstlenen kişidir. Öğrenciler için, okulun bulunduğu yerde oturan, öğrencinin eğitim-öğrenim durumu ile yakından ilgilenebilecek, anne, baba veya yasal sorumluluğunu üstlenen kişi tarafından yazılı olarak bildirilen ve 18 yaşından büyük olan bir kişi de veli olabilir. Veli gösteremeyen yatılı öğrencilerin veliliğini okul müdürü üzerine alır." (MEB Yönetmelik, 2006: Madde 24)

Bu veriler ışığında Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının kuruluş amaçları aşağıda belirtilmiştir. YİBO'lar, köyünde okul olmayan çocukların eğitim haklarını korumak amacıyla kurulmuştur (Özçalıkuşu, 2001:6).

Cumhuriyet döneminde İlköğretimi bir köy eğitimi problemi olarak görmüşlerdir. Çünkü nüfusun büyük bir bölümü köylerde yaşamaktaydı. Onun için köylerde açılan okulların öğretmen ihtiyaçlarını karşılamak için, askerliğini başarıyla bitirmiş olanları öğretmen kurslarından geçirerek bunlara köy okullarında görev verilmiştir. Daha sonra köy okulları öğretmenli, eğitimli öğretmenli ve eğitimli olmak üzere 19.06.1924 tarih ve 4274 sayılı "Köy Okulları ve Enstitüleri Teşkilat Kanunu" ile yeniden düzenlenmiştir. Bu kanunla ayrıca pansiyonlu ve pansiyonsuz bölge köy okulları açılmıştır. Bu okulların açılma amacı, üç yıllık eğitimli okuldan mezun olan öğrencilerin dördüncü ve beşinci sınıfları okuma imkanı verebilmek içindir (Cicioğlu, 1985:35).

Sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretimin ana amaçlarından biri de; kırsal kesimlerde yaşayan kız çocuklarının okula devamını sağlamaktır (Kürkçü, 1993:27). Bu tanım doğrultusunda, genel kırsal kesimde okulu bulunmayan köy ve köy altı yerleşim birimlerinde bulunan çağ nüfusu ile yoksul ailelerin çocuklarına ilköğretim hizmetlerini götürebilmek amacıyla yatılı okullar açılmıştır. Bu okullarda öğrenim gören öğrencilerin her türlü giderleri devlet tarafından karşılanmaktadır (Kılıç, 2001:33).

Bu sebepler doğrultusunda Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının kuruluş amaçları altı madde halinde sıralanabilir.

1. Belli köylerde Türk dilini kültürünü yaymak faaliyetlerine yardımcı olmak.
2. Nüfusu dağınık olan yerleri okula ve öğretmene kavuşturmak.
3. Köylerde özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocuklarla okul öncesi eğitimi için sınıflar açılmasını sağlamak.
4. Çevrenin sağlık tarım, halk eğitimi ve her türlü kalkınma faaliyetlerine bir merkez vazifesi görmek.
5. İlkokulu bitiren çocuklar için zorunlu öğrenim çağı çıkıncaya kadar tamamlayıcı kurslar ve sınıflar açmak ve bölge şartlarına göre çocuklara

pratik bilgiler kazandırmak, bu çocuklardan kabiliyetli olanlara ileri öğrenim imkanı hazırlamak.

6. Çevre öğretmenlerin birleşip görüştükleri ve tecrübelerini paylaştıkları bir yer olmak ve öğretmenlerin iş başında yetiştirilmelerine hizmet etmektir.

2.1.1. Ankara İlindeki YİBO ‘lar Hakkında Mevcut Durum

YİBO’ ların 1997-1998 eğitim öğretim yılına kadar sayısı ülke genelinde 153’tür. 1999 yılında 29 YİBO, 2000 yılında da 41 YİBO hizmete girmiştir. YİBO’ ların 2000 Mayıs ayında sayıları 223 olmuştur (Yetim, 2001:23). 2005-2006 eğitim öğretim yılı itibarıyla İlköğretim Genel Müdürlüğü verilerine göre ülkemizde 301 YİBO, 281 PİO olmak üzere toplam 582 yatılı okul bulunmaktadır(Ek 8). Veriler gösteriyor ki YİBO’ ların yapımına önem verilmekte ve bu okullar özellikle kalkınmada öncelikli illere yapılmaktadır (Yetim, 2001:23).

Bu tez çalışmasında Ankara İlinde bulunan üç YİBO ele alınmıştır. Bunlar Karaali YİBO, Karaşar İsmail Hakkı Tonguç YİBO ve Şereflikoçhisar YİBO ‘dur.

Karaali YİBO Ankara merkeze 56 km. uzaklıkta olup Bala ilçesine bağlıdır. Bala merkeze de 25 km uzaklıktadır. 1999 - 2000 eğitim öğretim yılında faaliyete geçen Karaali YİBO’da beden eğitimi öğretmeni mevcut olup spor salonu yoktur Bunun yanında iki voleybol, basketbol sahası ve futbol sahası mevcuttur. Gösteri ve müsamereler için 150 kişilik kapasiteli tiyatro salonu bulunmaktadır (Karaali YİBO Broşürü, 2005).

Karaşar İsmail Hakkı Tonguç YİBO Ankara merkeze 130 km uzaklıkta ve Beypazarı ilçesine bağlıdır. 2000 - 2001 eğitim öğretim yılında faaliyete geçen Karaşar YİBO’da beden eğitimi öğretmeni mevcut olup spor salonu yoktur.

Şereflikoçhisar YİBO Ankara merkeze 122 km uzaklıkta olup Şereflikoçhisar ilçesine bağlıdır. Okul Ankara Adana karayolu üzerinde geniş bir alana yayılmış Ankara'nın en eski Yatılı İlköğretim Bölge Okuludur. Şereflikoçhisar YİBO'da beden eğitimi öğretmeni bulunmaktadır.

YİBO' lara öğrenci seçiminde (kayıtta) aşağıdaki esaslara uyulur ;

a) Yatılı ilköğretim bölge okulunun öğrenci alacağı bölge ve öğrenci sayısı, kayıtlar başlamadan en az bir ay önce il millî eğitim müdürü veya görevlendireceği müdür yardımcısının başkanlığında; ilçe millî eğitim müdürleri ve yatılı ilköğretim bölge okulu müdürlerinden oluşan bir komisyon tarafından planlama da dikkate alınarak tespit edilir.

b) Okulu bulunmayan, öğrenci yetersizliği nedeniyle okulu kapatılan yerleşim birimlerindeki öğrenciler ile birleştirilmiş sınıfları bulunan okullarda 5 inci sınıfı tamamlayan ve taşınmalı ilköğretim kapsamına alınamayan zorunlu eğitim çağındaki öğrenciler de yatılı ilköğretim bölge okullarına alınır. Bulunduğu ilde yatılı ilköğretim okulu bulunmayan öğrenciler, kontenjanlarının bulunması durumunda diğer illerdeki yatılı ilköğretim bölge okullarına yerleştirilir.

c) Olağanüstü durumlarda ve özel durumu olan öğrencilerin kayıtları ise millî eğitim müdürlüklerince belirlenen yatılı ilköğretim okullarına yapılır.”

YİBO' da okuyan öğrencilerin merkeze uzak köylerden gelmeleri, sekiz yıllık temel eğitimden sonra öğrenimlerine devam etme şanslarının düşük olması (Çetintürk, 2001:58) gibi nedenler YİBO' yu tercih etmelerinde birer sorun teşkil etse de, araştırmaya katılan YİBO' ların öğrencilerini nereden aldıklarına ait bilgiler aşağıda belirtilmiştir. (MEB Yönetmelik, 2006: Madde 22)

Karaali YİBO, gündüzlü öğrencileri Karaali beldesindeki öğrencilerden yatılı öğrencileri ise Bala ilçesine bağlı köy ve mahalleler ile Ankara'ya en yakın Yatılı İlköğretim Bölge Okulu olması nedeniyle Ankara merkezden gelen öğrencileri de almaktadır.

Karaşar YİBO, Karaşar beldesi, Beypazarı merkez ve bağlı köylerden öğrencilerini aldığı gibi yatılı olmak kaydıyla Ankara merkezde oturan öğrencileri de kaydetmektedir. Gündüzlü öğrencilerini Karaşar beldesinde oturan velilerin öğrencileri oluşturmaktadır.

Şereflikoçhisar YİBO Ankara'nın en eski yatılı okullarından biri olup Şereflikoçhisar merkezde, Ankara Adana karayolu kenarında geniş bir alana sahip konumda yer almaktadır. Merkezde olması nedeniyle çok az sayıda gündüzlü öğrencisi vardır. Öğrencilerini Şereflikoçhisar merkez ve buna bağlı köylerden kaydeden Şereflikoçhisar YİBO'da, ayrıca diğer YİBO' larda olduğu gibi Ankara merkezde oturan ailelerin çocukları da yatılı olarak kalmaktadırlar.

Mili Eğitim Bakanlığına bağlı ilkokul , ortaokul, lise ve dengi okullarda burs, parasız yatılılık ve sosyal yardımlar yönetmeliğinin 9. maddesine göre “Okulsuz yerleşim birimlerinde bulunan zorunlu öğrenim çağındaki çocuklar 222 sayılı kanunun 9. maddesine göre sınavsız olarak yatılı bölge okullarına alınırlar. Bu öğrenciler, ortaokul öğrenimlerini de bu okulda tamamlarlar” (Özçalıkuşu, 2001 :7).

Beden eğitimi öğretmenliği ve çalışma sorunları konulu makalesinde Ulus yatılılık sisteminin beden eğitimi öğretmeni tarafından avantajlarını şu şekilde belirtmiştir. Beden eğitimi öğretmenliği uygulamalı bir meslektir. Öğrencilerin hareket gruplarını, oyunları ve beceri isteyen çalışmaları, çok iyi öğrenebilmeleri için, okul sıralarında binlerce defa tekrar etmeleri mutlaka gereklidir. Böylelikle uygulayıcı olarak yetişen beden eğitimi öğretmeni mesleğini çok iyi yürütebilir. Bunun yapılabilmesi içinde öğrenim süresi uzatılamayacağına göre, öğrenciler yatılı olarak okul çatısı altında sürekli bulunabilecekleri bir ortam yaratılabilir. Bu durumda bir öğrenci, öğrenim süresi dışında, bir o kadar daha süre saha ve tesislerde öğrendiklerini tekrar imkanı bulabilecektir (Ulus, 1989:37).

YİBO' larda eğitim 1. sınıftan 8. sınıfa kadar devam etmektedir .Bazı YİBO' larda anasınıfı mevcuttur. Yetim'in (2001:83) çalışmasına göre YİBO' ların %88.6 sında ana sınıfı yoktur. Bu veriler ışığında YİBO öğrencileri eğitim öğretim faaliyetleri dışında kalan kısımlarını pansiyonda geçirmektedir. Pansiyonda hafta içi ve hafta sonu olmak üzere yapılacak ve uyulacak zaman çizelgesi (Ek 5) pansiyon müdür yardımcısı

tarafından hazırlanır ve okul müdürü onayladıktan sonra nöbetçi öğretmenler tarafından uygulanır.

YİBO öğrencileri için yoğun bir etüt programı uygulanır. Öğrenciler sabah kahvaltısını yapmadan önce bir saat etüt yapmaktadır. Akşam yemeğinden sonra da iki saat etüt yapmaktadır. Bu süre içinde de sürekli olarak nöbetçi öğretmenler ve etüt nöbetçileri tarafından kontrol edilmektedir (Sönmez, 2000:73).

YİBO 'larda erkek öğrencilerin kaldıkları pansiyonda erkek, kız öğrencilerin kaldıkları pansiyonlarda bayan, kız ve erkek öğrencilerin birlikte kaldığı pansiyonlarda ise aynı anda hem erkek hem bayan belletici görevlendirilmesine özen gösterilir. Belletici öğretmenlerden nöbet tutacaklar okul yönetimince belirlenir. Nöbetçi belleticiler gece pansiyonda kalır (MEB Mevzuatı, 2003:482-483).

YİBO 'ların varlığı ile, velilerin, çocuklarını okula göndermeleri arasında önemli bir ilişki olduğu ortaya çıkmaktadır. Velilerin Yatılı İlköğretim Bölge okulunu tercih etmelerinde bir çok neden vardır . Bunlar; köylerinde okul bulunmaması, çocukların tüm ihtiyaçlarının devlet tarafından karşılanması, YİBO' lardaki öğrencinin daha başarılı olması, köy okullarına öğretmen gelmemesi, YİBO' ların disiplin yönünden iyi olması ve köy okullarına göre daha çok imkana sahip olması gibi nedenler velilerin yatılı okulu tercih etmelerinde etkili olmuştur (Sönmez, 2000:78). İnsanlar da bulundukları coğrafyanın, sosyal şartlarına göre yaşamlarına yön vermektedir (Pepe, 2002:255).

YİBO öğrencilerine eğitim ve öğretim olanakları dışında aşağıda belirtilen imkanlarda sunulmaktadır (Kılıç, 2001:33).

1. Giyim eşyası
2. Kitap, Harçlık (Aylık memur katsayısı X 100)
3. Muayene ve tedavi giderleri Bakanlıkça karşılanır.
4. Beslenme imkanları (sabah, öğle, akşam)

2005 yılı İlköğretim Genel Müdürlüğü internet verilerine göre ;Karaali YİBO, 137 yatılı, 123 gündüzlü toplam 260 öğrenci kapasitesine sahiptir, Karaşar İsmail Hakkı Tonguç YİBO, 68 yatılı, 44 gündüzlü toplam 112 öğrenci ve Şereflikoçhisar YİBO, 305 yatılı, 16 gündüzlü toplam 321 öğrenci kapasitesine sahiptir.

2.2. BEDEN EĞİTİMİ

Eğitime yapılan yatırım, en karlı ama sonucu geç alınan yatırımdır. Beden eğitimi ise bu sistemin bütünlüğü içinde önemli bir yeri olan olgudur. Beden eğitimi insanı bütün yönleri ile etkileyebilmektedir. İşte bu sebepten dolayı beden eğitimi ve spor eğitim sistemi içinde büyük bir pay sahibidir. Fakat beden eğitiminin bireylere yararlı bir eğitim sistemi haline getirilebilmesi için sadece iyi bir eğitim programı yeterli değildir. Dersin tam olarak bireyleri olumlu etkilemesi ve eğitmesi için dersin uygulamalarının etkin olması gerekmektedir (Sunay, 2004:271).

Çoğu kez okul sporları ile eş anlamda kullanılan beden eğitiminin sözcük olarak ortaya çıkması, batı dillerinde 18. yüzyıl ortalarına rastlamaktadır (Orhun, Spor Bildirisi 1990). Beden eğitimi, genel olarak hareket etmeyi, hareket yoluyla öğrenme biçimidir. Göktaş'a (1993:7) göre, fiziksel hareketlerin planlı bir gelişme doğrultusunda dönüştürülmesi olarak tanımlanır. Beden eğitimi, amaçları doğrultusunda yer alan bir takım özel bireysel etkinlikler ile bireyin kendi kendine yeterli olmasını, uygun davranışlar göstermesini, idealler edinmesini ve yönlendirilmesini sağlamaya ve korumaya çalışır (Knapp, 1968:41). İlhan'a (1989:4) göre beden eğitimi; İnsan bütününe oluşturan fiziki, ruhi ve zihni niteliklerin bulunduğu yaşı genetik kapasitenin gerektirdiği verim gücüne ulaştırılması için, çoğu rekabet olmaksızın yapılan faaliyetlerin bütünüdür.

Milli eğitimin temel ilkelerine uygun olarak kişinin beden, ruh ve fikir gelişimini sağlamaktır. İnsanın toplum kurallarına uygun olarak yaşaması, birbirleriyle olan ilişkilerinin iyi örneğini verebilmesi, yardımsever, insan haklarına saygılı, dürüst davranması, zeki, ruhsal ve bedensel yapı itibarıyla sağlıklı olmasıyla bağlantılıdır. Beden eğitimi, insanın sosyalleşebilmesi ve kişiliğini bulup doğru bir çizgi üzerinde yol almasında büyük rol oynar (Aracı, 2000:8).

Mili Eğitim Bakanlığının öğretmen kılavuzunda beden eğitimi tanımı şu şekilde yapılmıştır: Öğrencilerin gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak, fert ve toplum yönünden sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik sahibi; yapıcı, yaratıcı ve üretken; milli kültür değerlerini ve demokratik hayatın gerektirdiği davranışları kazanmış fertler olarak yetiştirilmeleri için gerekli kişilik eğitimidir (MEB, 1997:9).

Diğer bir deyişle beden eğitimi; kişinin kalıtsal, fiziki güç ve yeteneklerinin, ruhsal, toplumsal ve kişiliğinin eğitimidir. Beden eğitimi ve sporun ferdin eğitimindeki yerinin çok önemli olduğu bu yüzden de eğitim sistemi içinde daha fazla yer verilmesi gerekliliği göz ardı edilmeyecek bir gerçektir (Sunay, 2004:271-272). Kısaca beden eğitimi, bireyin beden ve ruh sağlığını korumaya beden becerilerini geliştirmeye yönelik, gerektiğinde çevresel koşullara ve katılımcıların özelliklerine göre değiştirilebilen esnek kurallara dayalı oyun, cimmastik gibi spora dönük alıştırma ve çalışmaların tümünü kapsayan geniş tabanlı bir etkinliktir (Aracı, 2000:8 ; İnal 2003:6).

Bu veriler ışığında beden eğitimini; insanların bedenlen, ruhen ve fikren gelişimini, organizmanın bütünlüğünü zedelemekten koruyan, bireyin kendisine ve bulunduğu çevreye yararlı bir insan olarak yetiştiren, bilimsel beden faaliyetleri olarak tanımlayabiliriz.

Dünyaya gelen bir bebek zamanla yürümesini, konuşmasını, yemek yemesini öğrenir. Başlangıçta en yakın çevresi; annesi, babası ya da ailesinin diğer bireyleri bebeğin bir şeyler öğrenmesine yardımcı olur. Bu öğretilenlerin tümüne “eğitim” denir. Örneğin, annesi kaşığı nasıl doğru tutacağını gösterdiğinde, babası ellerinden tutarak adım atmasında yardımcı olduğunda, ağabeyi futbol topuna vurmasını anlattığında çocuğu eğitiyorlar, demektir (Küçükahmet, 2001:2).

Eğitim, "İnsan davranışlarında bilgi, beceri, anlayış, ilgi ve kişilik nitelikleri yönünde belirli gelişmeler sağlamak amacıyla yürütülen etkinlikler sistemidir" (Binbaşioğlu, 1991:16). Gelecekte, eğitim sistemi içerisinde herhangi bir ferdin bütün potansiyelinin gerçekleştirilmesindeki başarısızlık, millet hatta insanlık için bir kayıptır. Toplumların en kıymetli kaynakları insan olduğuna göre onları en iyi şekilde eğitmek, yeteneklerini geliştirmek, her açıdan yararlı özelliklerle yoğurmak da toplumların zorunlu ve önemli görevlerinden olmalıdır (Bilge, 1994:13).

İnsanın doğumundan itibaren, büyüüp gelişmesi, kendine, ailesine, yaşadığı toplum ve ülkesine ve hatta tüm dünya insanlığına faydalı olabilmesi gelişen teknoloji ve bilimden faydalanabilmesi, üretime katkıda bulunması, tüketici durumundayken de kıt kaynakları en ekonomik şekilde kullanabilmesi, yaşamında birçok etkinlik ve faaliyetlere bulunabilmesi, kişilerin eğitimini gerektirmektedir (Ertürk, 1998:11).

Eğitimin uygulayıcısı olan öğretmenlerin, eğitim faaliyetleri içinde önemli bir yeri vardır. Eğitimin önemli bir parçası olan beden eğitimi öğretmeni, öğreteceği aktivitelerin tekniklerini doğru olarak bilmesi gerekir. Yanlış öğretilen bir teknik sonunda eğer bir kaza meydana gelirse, bu sonuç, öğretmenin ihmali kabul edilir. Aktivitelerin doğasında bulunan kazaların ve tehlikelerin önceden öğrencilere bildirilmesi eğitimin gerekli bir parçası olmuştur. Daha da önemlisi , öğretmenler öğrencilerine risklerden korunma şekillerini izah etmelidir (Adams, 1984:202).

Tüm bu tanım ve veriler neticesinde , eğitimde "Bireyin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişmeyi meydana getirme süreci" (Ertürk, 1998:12) şeklinde tanımlanmaktadır. Ayrıca insan davranışlarında bilgi, beceri, anlayış, ilgi ve kişilik nitelikleri yönünde belirli gelişmeler sağlamak amacıyla yürütülen etkinlikler sistemi de diyebiliriz (Binbaşioğlu, 1991:15).

Beden eğitiminin önemine gelince, genel olarak ferdi yönden insanın sağlığı, karakter gelişimi, moral ve verimliliği; milli yönden sağlam, güçlü, ortak duygu ve davranışları yüksek bir insan gücü potansiyeli ve varlığı ile ilgili bir eğitim ve sağlık faaliyetidir (Sarı, 2002:12).

Her yaşıta öğrenim çağında bulunan öğrencilerin sağlıklı bir gelişim gösterebilmeleri gelişim özelliklerine uygun, çok iyi hazırlanmış nitelikli eğitim göstermelerine bağlıdır. Eğitim; tüm organizmayı ilgilendiren, zihinsel ve bedensel bir ilişki olduğuna göre, zihin ve beden bir bütün olarak ele alınır. Çağdaş eğitim anlayışına uygun olarak, eğitimde hedeflerin gerçekleşmesi öğrencinin zihinsel eğitimi yanında, fiziksel eğitimi ile olanaklıdır. Genel eğitimin tamamlayıcısı ve ayrılmaz bir parçası olan beden eğitimi, aynı zamanda tüm kişiliğin eğitimidir (Güneş, 2001:7).

Bu bakımdan zihni ve fikri gelişimin, ancak bedenin gelişmesiyle uyumlu ve dengeli olması halinde insan ve toplumun daha sağlıklı, dengeli, mutlu, uzun ömürlü, başarılı ve verimli olabileceğine tam bir görüş birliği vardır (Sarı, 2002:12). Kişisel fayda ve görevlerin yanında, sosyal yönden de çok önemli görevleri vardır (Yetim, 2000:63).

Beden eğitimi, insanların zihni ve fikri gelişimle birlikte bedeni gelişimlerinin uyumlu olması, insanların içinde yaşadıkları toplumlarda daha sağlıklı dengeli, verimli ve daha mutlu olmalarından önemli bir rol oynar. Bunun yanında toplumların beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılmaları ve sonucunda elde ettikleri başarıları yoluyla kendi ülkelerinin tanıtımını ve propagandalarını yapmaları açısından önem taşır (İnal, 2003:6).

Beden eğitimi yalnız yaşamın koruma ve geliştirilmesine yardım etmez, insanı ruhsal ve düşünsel yaşama yöneltmek kendi biyolojik varlığında yüceltir. Günümüzde ise öğrencilere daha çok bilişsel alana hitap edilerek aşırı bir kuru bilgi yüklenilmeye çalışılmaktadır. Eğitime uygun olarak göz önüne alınması gereken psiko motor alan işlememekte ihmal edilmektedir (Güneş, 2001:8), Psikomotor gereksinmesi karşılanmayan, içinde biriktirdiği enerjiyi harcayamayan çocuklar nörotik, içe dönük, alıngan bir yapıya sahip olurlar (Yavuzer, 1985:206).

Bu veriler neticesinde eğitimin içinde, beden eğitiminin önemli bir rolü vardır. Okullar arasında ise YİBO ların durumu beden eğitimi dersi ve ders dışı faaliyetler açısından farklıdır. Tüm gün boyunca okulda kalan bu öğrenciler İlköğretim Genel Müdürlüğünün de genelgesinde belirtildiği gibi boş zamanlarını çeşitli sportif faaliyetlerle değerlendirmelidirler (İlköğretim Genelgesi, 2003:510).Günümüz eğitim

sisteminde, yalnızca sportif etkinlikler değil diğer boş zaman faaliyetleri de YİBO' larda zorunlu uygulanması gereken aktiviteler olarak görülmelidir.

Beden eğitime yeterince önem verilmesi, toplumda ki anlayış ve değer yargılarını hızla değiştireceğinden, sorun sık sık gündeme getirilmelidir. Sporla ilgi okul sıralarında başlayacağından ve de zamanla sevilip yararına inanılacağından, beden eğitimi programı çok yönlü bir şekilde düzenlenmeli ve okul sonrasında ki yaşamı da hesaba katmalıdır (Sarı, 2002: 11).

İlköğretimde uygulanan beden eğitimi faaliyetleri her yaştaki Türk vatandaşlarının yeteneklerine göre en üstün seviyeye kadar yetiştirilmeleri, kabiliyetlerine uygun bir işe yönlendirilmeleri Türk Milli Eğitimi'nin amaçları arasında yer almaktadır (Asan, 1997:9). Okullar hem eğitim merkezleridir, hem de aynı yaş gruplarının bir araya geldiği yerlerdir. Bu nedenle beden eğitimi açısından okullarımız geniş boyutlu birer kaynaktır. Çünkü beden gelişiminin hızlandığı bu dönemde sporla direnç, çeviklik ve bazı alışkanlıklar kazanılması önemlidir. Fizyolojik değişiklikler nedeniyle ortaya çıkan sarsıntıları giderip gençlerin kişilik kazanmasında etkin rol oynayacak beden eğitimin göz ardı edilmesi, ileride çözülmesi güç sorunlar yaratmaktadır (Karasüleymanoğlu, 1992:51).

Beden eğitimi insanı bütün yönleri ile etkileyebilmektedir. İşte bu sebepten dolayı beden eğitimi ve spor eğitim sistemi içinde büyük bir pay sahibidir. Fakat beden eğitiminin bireylere yararlı bir eğitim sistemi haline getirilebilmesi için sadece iyi bir eğitim programı yeterli değildir. Dersin tam olarak bireyleri olumlu etkilemesi ve dersin uygulamalarının etkin olması gerekmektedir (Sunay, 2004:271).

Beden eğitimi ve sporun, artık normal hayatın bir parçası durumuna geldiği herkes tarafından kabul edilmektedir. Özellikle okullarda, planlı ve organize programlarla öğrencilere hayatları süresince devam ettirebilecekleri fiziksel aktivite alışkanlıkları kazandırmak okulun amaçları arasında yer almaktadır (İmamaoğlu, 1991:101). Çocukların ve yetişkinliklerin fiziksel aktivite davranışlarını etkileyen çeşitli potansiyel belirleyiciler vardır. Çocukların ve yetişkinlerin fiziksel aktivite davranışlarında fizyolojik, çevresel ve psikososyal faktörlerin önemli rolü vardır. Bu

faktörler birbirleriyle etkileşerek çocukların fiziksel aktivite davranışlarına neden oluşturmaktadır (Harold, 2006:551).

Kışalı' ya (1999:48) göre; İlköğretimde beden eğitimi ve ders dışı faaliyetlerin amacına uygun işlenebilmesini sağlamak için gerekli her türlü araç ve gereç, tesisin sağlanmasının dersin uygulama safhasında önemli katkı sağlayacağını yanında ders dışı beden eğitimi ve spor faaliyetlerindeki başarıyı da önemli ölçüde artıracığı belirtilmektedir.

Türk Milli Eğitimi'nin temel amaçlarından birisi de ; beden, zihin , ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmektir (MEB Kanunu, No:2). Burada velilere düşen sorumluluk okullarda uygulanan spor programlarının amacını ve önemini kavramalı ve çocuğunu bu amaçlar doğrultusunda yetiştirmelidir. Unutulmamalıdır ki her çocuk tamamen kendine özgü gelişimiyle, özgün bir bireydir (Hammer, 2001:36).

Atatürk ilke ve inkılapları, Anayasa, Milli Eğitim Temel Kanunu ve Türk Milli Eğitimi'nin temel amaçları doğrultusunda, öğrencilerin gelişim özellikleri de göz önüne alınarak onların, kişisel ve toplumsal yönden sağlıklı, mutlu iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik sahibi olmaları, yapıcı, yaratıcı ve üretken, milli kültür ve değerlerini ve demokratik hayatın temel ilkelerini benimsemiş bireyler olarak yetiştirilmeleri genel amaçlardır (Çöndü, 1999:17).

Beden eğitimi dersi öğretim programları kitabında belirtildiği gibi okullarda beden eğitiminin amacı ve önemi, organ sistemlerini geliştirme, sinir-kas eklem koordinasyonunu sağlama, iyi duruş alışkanlığı edinme, sporla ilgili temel bilgi ve alışkanlık kazanma, ritim ve müzik eşliğinde hareket yapma, ulusal etkinliklere katılmaya istekli olma, beden eğitimi ve sporun sağlık ve serbest zamanların değerlendirilmesine katkısını bilme ve uygulama, ilkyardım bilgisi kazanma, doğayı sevme ve açık alandan yararlanma, işbirliği ve liderlik yapma, görev ve sorumluluk alma, kendine güven duyma, çabuk karar verme, dostça oynama, kazanma ve kaybetmeyi kabullenme kamu kaynaklarını iyi kullanma ve koruyabilme, şeklinde

özetlenebilir (MEB, 1997:11). Burada okul aile işbirliği unutulmamalıdır, çünkü okul aile işbirliğine dayalı beden eğitimi programı içindeki çocuklar bu programda olmayanlara göre daha başarılı oldukları gözlenmiştir (Downing, 1999:153-154).

Diğer açıdan , genel eğitimin amaçlarına ulaşmada beden eğitimi ve sporun amacı en önemli basamağı oluşturmaktadır. Okul sporunun amacı; öğrencilerin fiziksel etkinlikler, yani hareketler yolu ile gelişim ve eğitimlerini sağlayarak her öğrencinin hareket kapasitesinin en üst düzeye ulaşmasına yardımcı olmaktır. Eğitimde amaçların gerçekleşmesinde öğrencilerin zihinsel ve duygusal eğitimleri yanında fiziksel eğitimleri içinde şartların düzenlenmesine bağlıdır. Bu nedenle beden eğitimi ve spor genel eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. Her zaman amaçları arasında bir paralellik olması gerektiğinden her ikisi de birbirini tamamlayıcı bir yapı taşırlar. Beden eğitimi ve sporla öğrenciler kişilik, karakter, organik, sinir kas, duygusal, zihinsel, sosyal, bireysel ve toplumsal bir çok değeri kazanmalarında beden eğitimi ve spor vazgeçilmez ve en önemli derslerden birisidir. Günümüzde beden eğitimi yetişmekte olan yeni nesillerin temel kaynağı olan insana, fikren ve bedenlen sağlık kazandıran bir faaliyet planı olarak kabul edilmektedir (Çöndü, 1999:19).

2005 yılının spor yılı olması nedeniyle her derece ve türdeki okulların spor klübü faaliyetlerinde öğrencileri bir spor branşına yönlendirmeleri ve ders dışındaki etkinliklere aktif katılmalarının sağlanması (MEB Genelgesi, 2005:461) konusunda genelge yayınlanmıştır.

Okulda spor, sosyal kalkınma için en gerekli araçlardan biridir. Öğrencilere toplumun yeni gereklerine uyma bakımından yetenekler bu yolla verilebilir. Ekip çalışması alışkanlığı, grup halinde tutarlı bir iş çıkarma fikri, başarıya tevazuyla, yenilgiyi olgunlukla karşılama vasfı, daha iyiyi yapma isteği yapıcı bir şekilde gelişmiş olur. Ayrıca öğrencilerin kabiliyetlerini belirlemelerine, yetenekleri yönünde ilerlemelerine yardım eder. Bu sebeple eğitim sisteminin bütünlüğü içinde konuya gerekli önemin verilmesi, plan ve programların yapılması gereklidir (Keten, 1974:22).

Okul sporunun amacı ve önemi maddeler halinde sıralanabilir.

- Öğrenciyi spora özendirir, spora başlamaya fırsat ve cesaret verir.
- Öğrencileri kötü alışkanlıklardan korur ve öğrenciyi hayata hazırlar.
- Yeni kabiliyetlerin ortaya çıkmasını sağlar.
- Öğrenciye kendini tanıtır ve tanıma imkanı verir.
- Dostluk ve arkadaşlıkları pekiştirir, birlik ve beraberliği güçlendirir.
- Okulun tanıtılmasına yardımcı olur.
- Yasalara saygılı olmayı öğretir, toplum kurallarına uyumu sağlar.
- İyi davranış, dengeli beslenme, sağlıklı yaşam kurallarına uyumu sağlar.
- Spor disiplini ve spor ahlakını geliştirir (Sarı, 2002:17).

2.5. OKULLARDA DERS DIŞI ETKİNLİKLER

Spor, yetişmekte olan nesillerin temel ögesi olan gençlere fikren ve bedenlen sağlık kazandıran bir faaliyet olarak kabul edilmektedir. Henüz çocukluk ve gençlik devresinde olan, çeşitli bilgi, beceri ve alışkanlıkları kazanma çağında bulunan her dereceli okullardaki öğrencilerin, çağımız şartlarına uygun bir şekilde yetiştirilmeleri önemle ele alınmalı, öğrencilerin, yalnız ders içi çalışmalarında beden eğitimi ve sporun amaçlarına uygun derecede eğitilmeleri mümkün değildir. Bu bakımdan okullarda, ders dışı faaliyetlere büyük önem ve ağırlık verilmeli, bu faaliyetler dersin devamı ve bölünmez parçası olarak düşünölmeli ve değerlendirilmelidir (MEB, 1994:189).

Her türlü beden eğitimi ve spor etkinliğı sosyal bir deneyimdir ve çoğı zaman duyguları içerir. Sportif etkinliklere katılan bireyler oyun ve hareketler aracılığıyla duygularını ifade etme imkanı bulur. Saldırganlık, öfke, utangaçlık, kıskançlık gibi duyguların boşalmasını sağlar ve bunları kontrol etmesini öğrenir. Baskı altındaki enerjiden kurtulmanın yolu oyun yada spor etkinliklerine katılmaktır. Beden eğitimi ve

spor etkinliklerine katılma bireyin fiziksel olduğu kadar benlik gelişimine de katkıda bulunur. Oyunlar sırasında kendisi ile başkalarını karşılaştırır, yeterlilik ve yetersizliklerini fark eder (Ökmen, 2003:7). Öğrencilerde serbest zaman fiziksel aktivitelerindeki anlamlı artış, velilerin davranış ve tutumları ile yakından ilişkilidir (Manios, 1999:447).

Ders dışı egzersiz çalışmaları; öğrencilerin boş zamanlarının değerlendirilmesi, ilgi ve yeteneklerini geliştirme olanağı sağlaması, kişilik ve yeteneklerle ilgili özelliklerin geliştirilmesi, gazete, temsil, koro, orkestra, spor yarışmaları ders içi çalışmalarla sıkı sıkıya ilgili olan öğretmenin rehberliği ve kontrolü altında yapılan çalışmalara denir (Dağlı, 2001:10).

Ders dışı çalışmaları; derslerin dışında düzenlenen sınıflar arası yarışmaları, okul takımlarının haftalık çalışmalarını, izcilik faaliyetlerini, beden eğitimi faaliyet alanı içerisine giren her türlü hazırlık ve halk oyunları çalışmaları kapsamaktadır (MEB, 1994:189). Ders dışı eğitim çalışmalarını denilince akla sportif faaliyetler gelmemeli, bunlara ek olarak güzel sanatlar, plastik sanatlar, fonotik sanatlar ve dramatik sanatlar da ders dışı eğitim çalışmalarına ilişkin esaslar içinde düşünülmelidir (Ek 6) .

Ders dışı etkinlikler olarak da adlandırılan egzersiz çalışmaları beden eğitimi derslerinin bir parçası ve devamıdır. Öğrencilerin derslerde öğrendiklerini pekiştirdikleri alandır (Dağlı, 2001:5). Bu çalışmalar beden eğitimi öğretmeni tarafından yürütülür. Beden eğitimi öğretmeni olmayan veya yetersiz olması halinde, yan alanı beden eğitimi olan veya yürütülecek etkinlikle ilgili olarak; kamu kurum ve kuruluşlarınca düzenlenen kurslara katılarak belge alan ya da ulusal veya uluslararası düzeydeki yarışmalara sporcu, antrenör, hakem olarak katıldıklarını belgelendiren diğer öğretmenler tarafından da yürütülebilir (MEB Genelgesi, 1999:17024).

Ders dışı egzersiz çalışma programı 21 Temmuz 1976 tarih ve 15653 sayılı Resmi Gazete ile 2 Ağustos 1976 Tarih ve 1894 sayılı tebliğler dergisinde yayınlanarak, Milli Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Genel Müdürlüğü tarafımdan 20.01.1976 tarih ve 230 / 32015 sayılı yazı ile il personel şube müdürlüklerine gönderilen tamimle ders dışı egzersiz çalışma programı uygulanmaya sokulmuştur (Dağlı, 2001:4).

Okullarda beden eğitimi derslerinin dışında yapılacak beden eğitimi, spor ve izcilik çalışmalarını yürüten öğretmenlere, 4 Aralık 1983 gün ve 18241 sayılı resmi gazetede yayımlanan ders ücretlerine ilişkin esasları belirleyen kararnamenin 26. maddesi gereğince, bu çalışmaların karşılığında haftada 6 saatlik ek ders ücreti ödenmektedir. Bu ücretin alınabilmesi için egzersiz çalışmalarına yönelik yıllık programın ders yılı başında spor kolu yıllık faaliyet programına paralel olarak yapılan görev bölümüne göre yürütecek öğretmen tarafından 3 örnek olarak hazırlanması ve bu programın okul müdürlüğü kanalı ile Milli Eğitim Müdürlüğünün onayından geçirilmesi gerekmektedir. Planın biri okul da dosyalanacak, bir tanesi de çalışmayı yürütecek öğretmende bulunacaktır (MEB Genelgesi, 1994:189).

24 Şubat 1999 tarihli Mili Eğitim Bakanlığının Ders dışı eğitim çalışmaları ile ilgili genelgesinde; çalışma süresinin okulda yıllık ders saati sayısının %8' ini geçemeyeceğinin belirtilmesi faaliyeti yürütecek öğretmenlerin öğretim yılı başında toplanan öğretmenler kurulu tarafından belirlemesi ve egzersiz çalışmalarına ilişkin esasların bir tabloya dönüştürülerek (Ek 6) hangi faaliyetlerin, bu faaliyetlerin en az kaç öğrenciyle yapılacağıının belirtilmesidir (MEB Genelgesi, 1999:17024).

16.12.1998 tarih ve 23555 sayılı resmi gazetede yayınlanan 01.12.1998 tarihinde yürürlüğe giren ilgili esasların 16. maddesinde; “Ders dışı izcilik, beden eğitimi ve spor çalışmaları, halk oyunları ve güzel sanatlarla ilgili dallarda fiilen çalışma yaptıran yönetici ve öğretmenlere; aylık karşılığı ders, ek ders, ders niteliğinde yönetim ve ders dışı hazırlık ve planlama görevi saatine bakılmaksızın, gündüz ücreti üzerinden haftada azami 6 saat ek ders ücreti ödenir. Ancak bir ders yılında bu kapsamda ödenecek ek ders saati sayısı, okulun bir ders yılındaki toplam ders saati sayısının %8' ini geçemez“ (Resmi Gazete, 1998:23555) der.

Bu etkinliklerde görev alacak yönetici öğretmenlerde aranacak nitelikler, her bir etkinlik için aranacak en az öğrenci sayısı ile benzeri diğer hususlar “Milli Eğitim Müdürlüklerince onaylanır” denilmektedir (Dağlı, 2001:6).

Eğitim kurumlarında bireyin gelişimini katkıda bulunmak için, eğitsel faaliyetler bireyin ihtiyaçları karşılayacak şekilde düzenlenmesi gerekir (Yetim, 2001:6). Eğitsel çalışmalar, öğretim için yapılan dersler gibi eğitim programlarının değerli vazgeçilmez bir parçasıdır (Başaran, 1982).

Okullarda yapılan eğitsel faaliyetler öğrencileri birlikte çalışma alışkanlığı kazanmalarına, yardımlaşma bilincinin gelişmesine ve sosyalleşmelerine yardımcı olmaktadır. Yetim'in 2001 de YİBO' larda yaptığı araştırma sonucu; toplumda yaygın olarak görülen futbol tutkunluğu YİBO' larda da kendini göstermektedir. Basketbol ve hentbol sporlarının az yapılması, YİBO' larda bu alanlarla ilgili uzman öğretmen ve beden eğitimi öğretmenin yetersiz olmasından kaynaklanmaktadır (Yetim, 2001:77). Ayrıca YİBO' larda spor salonlarının yeterli olmayışı da salon sporlarının az yapılma nedenlerinden sayılabilir.

Bu bağlamda ders dışı çalışmalarda, toplumun ihtiyaçlarını karşılayıcı, yeteneklerini ortaya çıkarıcı ve geliştirici, sorunları doğru çözümleyen, akılcı düşünebilen, tarihsel ve ulusal değerleri benimsetici ve koruyucu, sanayi ötesi toplum olmanın getireceği problemleri çözebilecek nitelikte, başarıma isteği ile dolu ve girişimci insanların yetiştirilmesini amaçlar. Ders dışı egzersiz çalışmaları sadece fiziksel hareket olarak düşünülmemelidir. Beden eğitimi ve ders dışı etkinlikler ferdin hareket tecrübeleri ile ortaya çıkardığı değişim sürecidir. Sadece bedensel gelişme ile değil, aynı zamanda da bedensel hareketler yoluyla insanın bütün eğitimi ile ilgilenir (Dağlı, 2001:10).

1981 tarih ve 1750 sayılı Resmi gazetede yer alan; Okul spor kolları Yönetmeliğine göre yürütülecek ders dışı sportif faaliyetler çerçevesinde aşağıda yer alan ilkeler önem taşımaktadır (Resmi Gazete, 1981:1750) .

a. Ders dışı sportif etkinlikler, demokratik eğitim ve davranışları kazandırma açısından önem taşımaktadır. Toplumun sorunlarını tartışma, kararlar alma, görev ve iş bölümü anlayışı içerisinde uygulamalar yapma ve sonuçta yapılanların bir değerlendirmeden geçirilmesi öğrencilerin demokratik davranış kazanmaları açısından önemli fırsatlardır.

b.Ders dışı sportif etkinlikler yoluyla öğrencinin gizli kalmış bedensel yetenekleri ortaya çıkartılabilir.Bazı öğrencilerin gelecekte başarılı birer sporcu olmalarında bu yaklaşım önem taşıyacaktır.

Eğitici kolların okul içinde ve okul dışında aktif faaliyetleri yetersizdir. Öğrenciler eğitici kol faaliyetlerinin okul tanıtımına katkısını yeterli düzeyde görmemektedir. Ayrıca eğitici kolların amacına uygun çalışmadıkları düşüncesi de ağırlıktadır. Alınan kararları uygulayabilme yeteneğinin olmadığı, kol üyelerinin bilgi düzeylerinin yetersiz olduğu görülmektedir (Çakıroğlu, 1998:134).

Şubat 2005 de yayınlanan sosyal etkinlikler yönetmeliğinin 35. maddesinde; Bu yönetmeliğin yayımı tarihinden önce çıkarılmış olan “Okul Spor Kolları yönetmeliklerinin adında ve madde metinlerinde geçen kol ibaresi kulüp olarak değiştirilmiştir (MEB Tebliğler Dergisi, 2005:2569) der. Bu sebepten dolayı 2005 yılından itibaren okul spor kolu yerine okul spor kulübü ibaresi kullanılmalıdır. Okullar da açılması uygun kulüp isimleri öğrenci kulüpleri çizelgesinde (Ek 7) belirtilmiştir.

3.MATERYAL VE YÖNTEM

3.1.Materyal

Bu bölümde araştırma modeli, evren, örneklem, veri toplama yöntemi ve verilerin analizi aşamasına yapılan çalışmalara ilişkin bilgi ile verilerin çözümü ve yorumlanmasına ait konular yer almaktadır.

3.1.1. Evren ve Örneklem

2005-2006 Eğitim Öğretim yılı içerisinde Ankara ilinde bulunan Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında okuyan, gündüzlü ve yatılı ikinci kademe (6.7. ve 8. sınıf) öğrencilerin velileri araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Bu okullar Bala ilçesinde bulunan Karaali YİBO, Şereflikoçhisar ilçesinde bulunan Şereflikoçhisar YİBO ve Beypazarı ilçesinde bulunan Karaşar İsmail Hakkı Tonguç YİBO ‘dur. Örneklem evrenin bütünü kabul edilmiştir.

Tablo: 1 Araştırma Evrenini Oluşturan Okullar

Okul İsimleri	N	%
Karaali YİBO	260	37.52
Şereflikoçhisar YİBO	321	46.32
Karaşar İHT YİBO	112	16.16
Toplam	693	100

Tablo 1 de İlköğretim Genel Müdürlüğünün 2005 yılına ait Ankara ili Yatılı İlköğretim Bölge Okulları öğrenci sayıları yer almaktadır. Veriler 1. sınıftan 8. sınıfa kadar okulun tüm mevcudunu içermektedir. Buna göre evreni 260 öğrenci ile Karaali YİBO , 321 öğrenci ile Şereflikoçhisar YİBO ve 112 öğrenci ile Karaşar İsmail Hakkı Tonguç YİBO oluşmaktadır.

3.2. Yöntem

3.2.1. Veri Toplama Aracı

Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında (YİBO) yatılı ve gündüzlü öğrenci velilerinin Beden Eğitimi dersine ve ders dışı etkinliklere yaklaşımına ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Anket örneği ekte (Ek 4) sunulmuştur.

3.2.2. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Veri toplama aracı geliştirilirken, öncelikle alanda yapılmış bilimsel çalışmalar incelenmiş, bu çalışma ile ilgili anket aracına rastlanmamıştır. Bu nedenle araştırmanın amacına uygun bir anket geliştirilmiştir.

Hazırlanan anket, konu ile ilgili uzmanların görüşleri dikkate alınarak 2 bölüm halinde 25 soruluk anket formu olarak düzenlenmiştir. Anketin geçerlilik ve güvenilirliği için 32 veliye tekrar (retest) anket uygulanmış her soru için ikili korelasyon ICC (Intraclass Correlation Coefficients) değerlerine bakılmıştır. Her bir soru için veriler 1.00 derecesine yakın olduğundan anketin geçerliliği sağlanmış ve uygulanmıştır.

3.2.3. Veri Toplama Aracının Uygulanması

Kullanılacak olan anket yeterli sayıda çoğaltılmış, uygulama için Milli Eğitim Bakanlığı ve Ankara Valiliğinden gerekli izinler (Ek 1, 2 ve 3) alınmıştır.

Örnekleme alınan YİBO' lara anketler araştırmacı tarafından okullar 2005 – 2006 yarıyıl tatiline girmeden bir hafta önce ulaştırılmıştır. Cevaplanan anketler okul idarecileri tarafından toplanıp, anketleri araştırmacı yarıyıl tatili sonrasında idareden teslim almıştır.

Tablo: 2 Okullara Dağıtılan ve Geri Dönen Anketlerin Oranı

Okul İsimleri	Dağıtılan Anket Sayısı	Geri Dönen Anket Sayısı	Geri Dönen Anket Yüzdesi
Karaali YİBO	50	42	84.00
Şereflikoçhisar YİBO	60	42	70.00
Karaşar İHT YİBO	40	28	70.00
Toplam	150	112	74.66

Tablo 2 'de görüldüğü gibi okullara dağıtılan toplam anket sayısı 150 olup geri dönen anket sayısı 112 dir. Geri dönen anketlerin oranı % 74.66 dır. Bazı öğrencilerin velilerinin olmaması ve bir kişinin birden fazla öğrenciye velilik yapması nedeniyle dağıtılan anketlerin bir kısmı dönmemiş ve analizler 112 geçerli anket sayısına dayalı olarak yapılmıştır.

3.2.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Anket sonucu elde edilen veriler SPSS For Windows 13.0 paket programında işlenmiştir. İşlenen veriler Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi Bölümünde SPSS For Windows 14.0 paket programında yorumlanıp istatistiki bilgileri çıkarılmıştır. Anketteki tüm veriler frekans dağılımı ve yüzdeler şeklinde özetlenerek yorumlanmıştır.

4.BULGULAR

4.1. Velilerin Kişisel Özellikleri

Tablo: 3 Velilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımlarının İncelenmesi

Cinsiyet	N	%
Kadın	30	26,79
Erkek	82	73.21
Toplam	112	100

Tablo3 incelendiğinde, velilerin cinsiyetlerine göre dağılımları verilmiştir. Araştırmaya katılan 112 velinin % 26.79 ‘u kadın, % 73.21 ‘i erkeklerden oluşmaktadır.

Tablo: 4 Velilerin Yaşlarına Göre Dağılımlarının İncelenmesi

Yaş	N	%
21-30	16	14.29
31-40	49	43.74
41-50	34	30.36
51 ve üstü	13	11.61
Toplam	112	100

Tablo 4’de velilerin yaş düzeylerine göre dağılımları verilmiştir. Bu tabloya göre araştırmaya katılanların %14.29’u 21-30 yaş arası, %43.74’ü 31-40 yaş arası, %30.36’sı 41-50 yaş arası ve %11.61’i 51 ve üstünde yaşlarda olduğu görülmektedir.Tabloda görüldüğü gibi velilerin yaş gruplarına göre dağılımlarında yoğunluğun %74.10’u ile 31-50 yaş aralığı arasında olduğu görülmektedir.

Tablo: 5 Velilerin En Son Mezun Oldukları Okula Göre Dağılımları

Okul Türü	N	%
İlkokul	52	46.43
Ortaokul	24	21.43
Lise	22	19.64
Üniversite	12	10.71
Lisansüstü	2	1.79
Toplam	112	100

Tablo 5’de velilerin en son mezun oldukları öğretim kurumlarına göre dağılımları verilmiştir. Buna göre araştırmada en yoğun grubu %67.86 oranıyla ilkokul ve ortaokul mezunu veliler yani günümüz İlköğretim mezunu oluşturmaktadır.

Tablo: 6 Öğrencinin Yatılı mı Gündüzlü mü Olduğuna Göre Dağılımları

	N	%
Yatılı Öğrenci	67	59.82
Gündüzlü Öğrenci	45	40.18
Toplam	112	100

Tabloda velilerin öğrencilerini okula yatılı mı gündüzlü mü verdiklerine göre dağılımları belirtilmiştir. Araştırmaya katılan velilerin %59.82 yatılı, %40.18 kısmı ise gündüzlü olarak çocuklarını kaydettirmişlerdir. Buna göre araştırmada en yoğun grubu %59.82 lik bölümle yatılı öğrenci velileri oluşturmaktadır. İlköğretim Genel Müdürlüğünün 2005 yılı verilerine göre araştırmaya katılan 3 okulun toplam öğrenci sayısı 693 dür. Bu öğrencilerin 510’ u(%74) yatılı 183 ‘üde (%26) gündüzlüdür.

Tablo: 7 Velilerin Çocuk Sayılarını Gösterir Dağılım

	1	2	3	4	5 +	Toplam
N	11	25	32	19	25	112
%	9.82	22.32	28.57	16.96	22.32	100

Tabloda velilerin çocuk sayılarına ilişkin veriler belirtilmiştir. Ankete katılan velilerin % 67.85 gibi büyük bir kısmının 3 veya daha fazla çocuğa sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo: 8 Velilerin Toplam Aylık Gelirlerini İçeren Dağılım

	0-300	301-500	501-800	801-1000	1000 +	Toplam
N	43	28	29	10	2	112
%	38.39	25.00	25.99	8.93	1.79	100

Tabloda velilerin toplam aylık gelirlerinin Yeni Türk Lirası (YTL) cinsinden değerleri yer almaktadır. Araştırmaya katılan velilerin %89.38 lik kısmı 800 YTL altında gelire sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo: 9 Velilerin Oturdukları Evin Durumunu İçeren Dağılım

	Kendine ait	Kira	Lojman	Diğer	Toplam
N	58	35	8	11	112
%	51.79	31.25	7.14	9.82	100

Velilerin aileleriyle birlikte oturdukları evlerinin, kime ait olduğuna dair bilgileri içeren tablo yer almaktadır. Velilerin %51.79 u evlerinin kendilerine ait olduklarını belirtmişlerdir, çünkü YİBO'lar daha çok kırsal kesim bölgelerinde inşa edildikleri ve bu bölge öğrencilerinden oluştuğu için yatılı öğrenci velilerinin çoğunluğu kendi

yaptıkları köy evlerinde oturmaktadır. Lojmanda oturan veliler ise bu YİBO' larda çalışan öğretmen veya memur kesimini temsil etmektedir.

Tablo: 10 Velilerin Spor Faaliyetleri ve Sosyal Etkinliğe Katılımını İçeren Dağılım

Faaliyet Adı	N	%	Faaliyet Adı	N	%
Futbol	32	45.71	İzcilik	3	4.29
Voleybol	13	18.57	Bando	2	2.86
Hentbol	1	1.43	Satranç	3	4.29
Basketbol	3	4.29	Tiyatro	2	2.86
Atletizm	3	4.29	Folklor	3	4.29
Masa Tenisi	5	7.14	Drama	-	-

Velilere okul hayatı boyunca katılmış oldukları spor faaliyetleri ve sosyal etkinlikler hakkında soru sorulmuş, belirtilen oniki faaliyet alanı içerisinde cevapları yukarıdaki tabloda yer almıştır. Veliler çoğunlukla futbol veya voleybol ile uğraşmış olup, hiçbir veli drama alanında bir faaliyette bulunmadığını bildirmiştir.

Tablo: 11 Velilerin Okul Takımında Spor Yapıp Yapmadığını Gösterir Dağılım

	Evet	Hayır	Toplam
N	29	83	112
%	25.89	74.11	100

Tabloda velilere okul yaşamı boyunca herhangi bir branşta okul takımına girip girmediklerine ait bilgiler yer almaktadır. Buna göre velilerin % 25.89 si okul takımında bulunmuş, %74.11 lik kısım ise herhangi bir branşta okul takımında yer almamıştır.

4.2. Velilerin Beden Eğitimi ve Ders Dışı Hakkında Düşünceleri

Tablo:12 Çocuğunun Sporcu Olmasına İlişkin Bulgular

	Evet (Sporcu Olsun)	Hayır (Sporcu Olmasın)	Toplam
N	84	28	112
%	75.00	25.00	100

Velilerin çocuğunun sporcu olmasını ister misiniz? sorusuna verdikleri cevaplar tabloda yer almıştır. Buna göre velilerin %75 i çocuklarının sporcu olmasını isterken, %25 ise YİBO’ da okuyan çocuklarının sporcu olmasını istemediklerini bildirmiştir.

Tablo:13 Velilerin Okul Takımları Hakkında Düşünceleri

	Çok Beğeniyorum		Beğeniyorum		Etkinlik Yok		Beğenmiyorum		Hiç Beğenmiyorum		Cevap vermeyen	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Futbol	47	42.0	38	33.9	9	8.0	4	3.6	3	2.7	11	9.8
Voleybol	29	25.9	31	27.7	12	10.7	3	2.7	2	1.8	35	31.3
Hentbol	14	12.5	16	14.3	19	17.0	8	7.1	5	4.5	50	44.6
Basketbol	21	18.8	20	17.9	18	16.1	5	4.5	1	0.9	47	42.0
Atletizm	15	13.4	14	12.5	19	17.0	10	8.9	4	3.6	50	44.6
Masatenisi	18	16.1	17	15.2	14	12.5	9	8.0	3	2.7	51	45.5

Velilere okullarda kurulan okul takımları hakkında düşünceleri sorulmuş ve etkinlik hakkında beğenileri derecelendirilmiştir. Buna göre veliler Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında oluşturulan Futbol ve voleybol takımlarını diğer branşlara oranla daha çok beğenmiş olup bunu sırasıyla basketbol, hentbol, masatenisi ve atletizm branşları takip etmektedir.

Tablo:14 Velilerin Sosyal Etkinlikler Hakkında Düşünceleri

	Çok Beğeniyorum		Beğeniyorum		Etkinlik Yok		Beğenmiyorum		Hiç Beğenmiyorum		Cevap vermeyen	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
İzcilik	21	18.8	23	20.5	16	14.3	9	8.0	6	5.4	37	33.0
Bando	32	28.6	28	25.0	7	6.3	5	4.5	5	4.5	35	31.3
Satranç	21	18.8	21	18.8	13	11.6	6	5.4	4	3.6	47	42.0
Tiyatro	32	28.6	23	20.5	15	13.4	5	4.5	3	2.7	34	30.4
Folklor	28	25.0	24	21.4	14	12.5	3	2.7	5	4.5	38	33.9
Drama	11	9.8	12	10.7	25	22.3	7	6.3	5	4.5	52	46.4

Velilere okullarda kurulan sosyal etkinlikler hakkında düşünceleri sorulmuş ve etkinlik hakkında beğenileri derecelendirilmiştir. Buna göre veliler YİBO' larda sosyal etkinlik olarak bando ve tiyatroyu diğer etkinliklere oranla beğenmiş olup bunu sırasıyla folklor, izcilik, satranç ve drama etkinlikleri takip etmektedir.

Tablo:15 Velilerin Okullarında Açılmasını İstedikleri Farklı Sosyal Etkinlikler Hakkında Düşünceleri

	Evet (Başka sosyal etkinlikler açılsın istiyorum)	Hayır (Başka sosyal etkinlikler açılsın istemiyorum)	Toplam
N	31	81	112
%	27.68	72.32	100

Velilerin okulunuzda açılmasını istediğiniz herhangi bir sosyal etkinlik var mı ? sorusuna verdikleri cevaplar tabloda yer almıştır. Veriler neticesinde okullarda herhangi bir sosyal etkinlik açılmasını isteyen veli oranı % 27.68 dir. Velilerin büyük bir çoğunluğu okulda açılmış olan sosyal etkinliklerin yeterli olduklarını belirtmiştir.

Tablo:16 Velilerin Çocuklarının Okul Takımına Girmesi Hakkında Düşünceleri

	Evet (İzin Veriyorum)	Hayır (İzin vermiyorum)	Toplam
N	88	24	112
%	78.57	21.43	100

Çocuğunuzun okul takımına girmesine izin verir misiniz? sorusuna veliler %78.57 lik oranda evet demiştir, geri kalan 24 veli (%21.43) çocuklarının okul takımına girmesine izin vermemiştir. Bu sonuçlara göre velilerin büyük bir çoğunluğu çocuklarının okul takımlarına girmelerini istemektedir.

Tablo:17 Velilerin Çocuklarının Sosyal Etkinliklere Girmesi Hakkında Düşüncelerine İlişkin Bulgular

	Evet (İzin Veriyorum)	Hayır (İzin vermiyorum)	Toplam
N	88	24	112
%	78.57	21.43	100

Çocuğunuzun sosyal etkinliklere katılmasına izin verir misiniz? sorusuna veliler %78.57 lik kısımla evet demiştir, geri kalan 24 veli (%21.43) çocuklarının sosyal etkinliklere katılmasına izin vermemiştir. Bu sonuçlara göre velilerin büyük bir çoğunluğu çocuklarının okul takımlarına girmelerini istedikleri gibi sosyal etkinliklere de girmelerini istemektedir.

Tablo:18 Velilerin Okul Takımlarının Ders Başarısına Etkisi Hakkında Düşünceleri

	Çok Etkiler	Etkiler	Kararsızım	Etkilemez	Hiç etkilemez	Toplam
N	7	28	25	35	17	112
%	6.25	25.00	22.32	31.25	15.18	100

Velisi oldukları çocukların ders başarısını okul takımlarına girmeleri etkiler mi diye sorulduğunda velilerin %46.46 lık kısmı etkilemez veya hiç etkilemez derken %31.25 lik kısmı etkiler veya çok etkiler yönünde cevap vermişlerdir. Kararsızların oranı da %22.32 dir. Velilerin çoğunluğu ders başarısını etkilemez yönünde olmalarına rağmen okul takımlarının ders başarısını düşüreceği yönünde cevap verenlerin oranı ile kararsızların oranında oldukça küçümsenmeyecek orandadır.

Tablo:19 Velilerin Sosyal Etkinliklerin Ders Başarısına Etkisi Hakkında Düşünceleri

	Çok Etkiler	Etkiler	Kararsızım	Etkilemez	Hiç etkilemez	Toplam
N	7	18	20	47	20	112
%	6.25	16.07	17.86	41.96	17.86	100

Veliler çocuklarının ders başarısını sosyal etkinliklere katılmaları etkiler mi diye sorulduğunda, %59.82 lik kısmı etkilemez veya hiç etkilemez derken, %22.32 lik kısım etkiler veya çok etkiler yönünde cevap vermişlerdir. Karasız velilerin oranı ise %17.86 dir.

Tablo:20 Velilerin Okuldaki Çalışmalarda Kız ve Erkek Öğrencilerin Beraber Etkinliğe Katılması Hakkında Düşünceleri

	Evet (İzin Veriyorum)	Hayır (İzin vermiyorum)	Toplam
N	84	28	112
%	75.00	25.00	100

Velilerin okulda oluşturulan etkinliklerde cinsiyet ayırımı yapıp yapmadıklarını içeren soruya % 75 oranında evet diyerek, yapılan etkinliklere kız ve erkek öğrencilerin beraber katılmalarına izin veriyorum cevabını vermişlerdir. Her dört veliden biri ise çocuğunu YİBO' larda oluşturulan çalışmalara kız ve erkek öğrencilerin beraber olarak katılmalarını istememektedir.

Tablo:21 Velilerin Çalışmaların Daha Etkili Olması Hakkında Görüşleri

	N	%
Okul İdaresinin tutumu	38	33.9
Öğretmenin Bilgisi	39	34.8
Öğrencinin Tutumu	19	17.0
Velinin İlgisi	16	14.3
Toplam	112	100

Velilerin okuldaki beden eğitimi dersi ve ders dışı faaliyetlerin daha verimli olabilmesi nelere bağlıdır? sorusuna verdikleri cevap tabloda yer almaktadır. Bu soruya cevap veren 112 velinin 77 si yani % 68.7 lik kısmı çalışmaların daha etkili olabilmesini okul idaresi ve öğretmenin bilgisinin önemini vurgulamışlardır. Veliler öğrencinin tutumu ile kendi ilgilerine düşük oranda yanıt vermişlerdir. Çalışmaların başarılı olmalarını öğretmen ve idarenin sorunu olarak görmektedirler.

Tablo:22 Velilerin Okulda Kullanılan Malzeme Hakkında Düşünceleri

	Çok Yetersiz	Yetersiz	Bilgim yok	Yeterli	Çok Yeterli
N	10	16	39	34	13
%	8.93	14.29	34.82	30.36	11.61

Velilerin beden eğitimi dersinde kullanılan sportif malzemeler hakkında görüşleri tabloda yer almaktadır. Buna göre velilerin % 41.97 si malzemelerin yeterli veya çok yeterli olduklarını belirtmişlerdir. %34.82 lik kısım ise malzemeler hakkında bilgim yok diyerek beden eğitimi dersine olan ilgisinin azlığını bildirmiştir.

Tablo:23 Velilerin Beden Eğitimi Ders Saati Hakkında Düşünceleri

	1 ders	2 ders	3 ders	4 ders	Kalkmalı
N	5	54	9	42	2
%	4.5	48.2	8.0	37.5	1.8

Velilerin, beden eğitimi dersi sizce kaç saat olmalıdır? sorusuna verdikleri cevap tabloda yer almaktadır. Velilerin % 48.2 lik kısmı beden eğitimi dersinin 2 saat olmasını, % 37.5 lik kısmı da beden eğitimi dersinin 4 saat olmasını istemektedir. Bu veri, Talim Terbiye Kurulunun almış olduğu beden eğitimi ders saati haftada 1 saattir kararıyla oldukça tezat teşkil etmektedir. Aynı zamanda 2 velinin beden eğitimi dersinin kalkmasını istemesi de veriler arasında yerini almaktadır.

**Tablo:24 Velilerin Beden Eğitimi Dersi Sayesinde Çocuklarında
Gözledikleri Gelişim Hakkında Görüşleri**

	Tercih edenler		Tercih etmeyenler	
	N	%	N	%
Fiziksel Gelişim	92	82.1	20	17.9
Motivasyon	31	27.7	81	72.3
İletişim Becerisi	30	26.8	82	73.2
Akademik Başarı	17	15.2	95	84.8
Öğrenme Becerisi	43	38.4	69	61.6
Yaratıcılığı	36	32.1	76	67.9
Sağlıklı Oluşu	86	76.8	26	23.2

Velilerin sizce beden eğitimi dersi öğrencilerin hangi yönünü geliştirir ? sorusuna verdikleri cevaplar tabloda yer almaktadır. Buna göre veliler beden eğitimi dersine giren öğrencilerin fiziksel gelişimlerinin (%82.1) artması ile sağlıklı oluşunun (%76.8) gelişeceğini belirtmişlerdir. %84.8 lik kısmı ise beden eğitimi dersinin akademik başarıyı arttırmayacağı yönünde beyanda bulunmuşlardır.Bu sonuçlara göre veliler beden eğitimi dersinin fiziksel yönünü öne almış, fikren gelişimin etkili olmadığını belirtmiştir.

Tablo:25 Velilerin Sosyal Etkinlikler Sayesinde Çocuklarında Gözledikleri Gelişim Hakkında Görüşleri

	Tercih edenler		Tercih etmeyenler	
	N	%	N	%
Fiziksel Gelişim	47	42.0	65	58.0
Motivasyon	32	28.6	80	71.4
İletişim Becerisi	69	61.6	43	38.4
Akademik Başarı	30	26.8	82	73.2
Öğrenme Becerisi	67	59.8	45	40.2
Yaratıcılığı	66	58.9	46	41.1
Sağlıklı Oluşu	24	21.4	88	78.6

Velilerin sizce sosyal etkinlikler öğrencilerin hangi yönünü geliştirir ? sorusuna verdikleri cevaplar tabloda yer almaktadır. Veliler %61.6 lık kısım ile öğrencilerin iletişim becerilerinin gelişeceğini ayrıca öğrenme becerisi ve yaratıcılığın da sosyal etkinliklere katılma ile gelişebileceğini belirtmişlerdir. Beden eğitimi dersine katılan öğrencilerin sağlık yönünden gelişeceğini belirten veliler, sosyal etkinliklere katılmanın öğrencinin sağlıklı oluşunu geliştirmeyeceği yönünde fikir beyan etmişlerdir.

Tablo:26 Velilerin Çocuklarının Cinsiyetine Göre Okul Takımına Girmeleri Hakkında Görüşleri

	Erkek Çocuk	Kız Çocuk	İkisi Birden	Hiçbiri	Toplam
N	37	4	57	14	112
%	33.04	3.57	50.89	12.50	100

Velilere bir kız ve bir erkek çocuğa sahip olsanız hangisinin okul takımına girmesine izin verirsiniz diye sorulmuş, veriler tabloda yer almıştır. Buna göre büyük bir çoğunluk kız erkek ayırımı yapmadan çocuklarını okul takımlarına sokmak istediklerini belirtmiştir. Ankete katılan 14 veli ise çocuklarının okul takımına girmesine izin vermemektedir.

Tablo:27 Velilerin Çocuklarının Cinsiyetine Göre Sosyal Etkinliklere Girmeleri Hakkında Görüşleri

	Erkek Çocuk	Kız Çocuk	İkisi Birden	Hiçbiri	Toplam
N	12	9	89	2	112
%	10.71	8.04	79.46	1.79	100

Velilere bir kız ve bir erkek çocuğa sahip olsanız hangisinin sosyal etkinliklere girmesine izin verirsiniz diye sorulmuş, veriler tabloda yer almıştır. Buna göre veliler okul takımına verdikleri izin onayından daha fazla % 79.46 lık bir oranla çocuklarının sosyal etkinliklere katılmasını istediklerini belirtilmiştir.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmadaki bulgulardan elde edilen sonuçlar, bölümler halinde aşağıda verilmiştir.

Araştırmaya konu olan Ankara ilinde bulunan YİBO velilerinin % 26.79 'u kadın, % 73.21 'i erkeklerden oluşmaktadır. Bu sonuç YİBO velilerinin çoğunluğunun erkeklerden oluştuğunu göstermektedir. Velilerin yaş gruplarına göre dağılımlarında yoğunluğun %74.10'u ile 31-50 yaş aralığında olduğu belirlenmiştir.

Mevcut velilerin %67.86' si ilköğretim mezunudur. Velilerin eğitim düzeylerinin düşük olması okul içi ve ders dışı etkinliklerde nasıl bir görev alabilecekleri konusunda tutarsız davranış sergilemelerine yol açmaktadır (Pehlivan, 1997:7-8). Ayrıca öğrencilerin kötü alışkanlıklarının (sigara vb..) nedenleri arasında anne ve babanın eğitim düzeyinin düşük olduğu bilinmektedir (Gökdemir, 2000:182).

Araştırmaya katılanların %59.82 'si yatılı öğrenci velileridir. Velilerin YİBO' ları tercih nedeni olarak öğrenci ihtiyaçlarının devlet tarafından karşılanması, köy okullarında yeterli öğretmen olmayışı, YİBO' larda eğitimin kaliteli olması ve disiplinin ileri düzeyde olması söylenebilir (Sönmez, 2000:78).

Velilerin toplam aylık gelir düzeyi oldukça düşüktür. Velilerin %63.39' u ailelerinin aylık toplam gelirlerinin 500 YTL nin altında olduğunu belirtmiştir. Bu veriler Yetim'in (2001:75) araştırması ile tam bir uyum içindedir, bu araştırmada velilerin %86.4 'ü düşük gelir durumuna sahip olduklarını belirtmiştir. Görülüyor ki gelir düzeyi yüksek aileler çocuklarını YİBO' lara göndermemektedir.

Velilerin %25.89' u spor ile uğraşmalarına rağmen %75 i çocuklarının sporcu olmasını istemektedir. Velilerin çocuklarına spor yapmalarını istemeleri sağlıklı nesiller yetişmesinde önemli rol oynamaktadır. Bilindiği üzere ailenin spora yöneltmede etkisi vardır ve sosyal çevre unsurlarında en etkili olandır. Bu veriler ışığında velilerin spor yapamadıklarını ama çocuklarının spor yapmalarını istedikleri sonucu çıkartılabilir.

Veliler okullarda kurulan futbol ve voleybol takımlarına önem verirken, sosyal etkinlik olarak bando ve tiyatroyu tercih etmektedir. YİBO' larda eğitsel çalışmaları gerçekleştirme düzeyi yüksek olup yeterince eğitici faaliyet yapılmaktadır (Yetim, 2001:83) . Eğitsel faaliyetler eğitim programlarının vazgeçilmez bir parçası olarak değerlendirilmeli ve öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlenmelidir.

Velilerin %78.57 lik kısmı çocuklarının okul takımı ve sosyal etkinliklere girmesine izin vermektedir. Velilerin %46.46 sı çocuklarının okul takımlarından herhangi birine girdiğinde, %59.82' side çocuklarının sosyal etkinliklere katıldıklarında ders başarısını etkilemeyeceği yönünde beyanda bulunmuşlardır. Bu sonuçlardan anlaşıyor ki veliler sosyal etkinliklere, okul takımlarından daha ılımlı yaklaşmaktadır. Bilindiği üzere okul spor faaliyetlerine katılımın öğrencilerin akademik başarıları üzerinde olumsuz etkisi yoktur (Ertürk, 1998:11).

Lisanslı spor yapan öğrencilerin cinsiyet bakımından oranları karşılaştırıldığında erkek öğrencilerin spora katılımları daha yüksektir (Aslan, 2000:53). YİBO' larda öğrencisi olan veliler her ne kadar eğitim ve gelir seviyesi düşük ise de ; velilerin % 75'i yapılan etkinliklere kız ve erkek öğrencilerin beraber katılmalarına evet diyerek izin vermişlerdir. Ancak ilköğretim kurumları arasında yapılan yarışmalarda YİBO' ların kız takımları ile katılmamaları bu cevap ile tezat oluşturmaktadır. Burada kız takımlarının oluşmaması okullarda kız sayısının azlığı veya bayan beden eğitimi öğretmenin olmaması ile açıklanabilir.

Beden eğitimi öğretmenleri, derslerinin daha etkili olabilmesi sürecinde sağlıklı bireyler yetiştirmek amacıyla ders içi etkinliklerin yanında, çocuğun etkileşim içinde bulunduğu aile ile de iletişim kurma çabası içinde olmalıdır. Velilerin % 68.7' si okuldaki beden eğitimi dersi ve ders dışı faaliyetlerin daha verimli olmasını öğretmenin bilgisi ve okul idaresinin tutumuna bağlamıştır. Veliler tarafından öğrencinin tutumu ve velinin ilgisi göz ardı edilmiştir. Veliler çocukları için belli bir başarıyı okuldan ve öğretmenlerden görmek istemişler ise , çocuklarının eğitimine ilişkin sorunları da paylaşımları gerekmektedir (Hammer, 2001:36).

Beden eğitimi dersinin amacına uygun işlenebilmesi için her türlü araç, gereç ve tesisin sağlanması ders başarısını önemli ölçüde artırmaktadır (Kishalı, 1999:48). Ankete katılan velilerin %41.97 si malzemelerin yeterli olduğunu belirtmiştir. Malzemelerin yalnızca beden eğitimi dersi için değil ders dışı egzersiz çalışmalarında da ihtiyaç olduğu bilinmektedir. Okul idarecileri ders dışı etkinliklerde kullanılan malzemelerin eksikliği olarak maddi kaynak yetersizliğini göstermektedir (Karaküçük, 2001:137). Dağlı' nın (2001:55) çalışmasında öğretmenlerin %89' u okullarda ders dışı çalışmalar için yeterli araç ve gerecin olmadığını belirtmiştir. Görülüyor ki daha iyi hizmet için okullardaki tesis ve malzeme eksikleri giderilmeli ve geliştirilmelidir (Koçak, 2003:59 ; Tunçel, 1999:75). YİBO' larda bu gelişimin yanında malzemeler hakkında bilgim yok diyen %34.82 lik velinin, okula ders içi ve ders dışı faaliyetler sayesinde ilgisi çekilmeli okul aile işbirliği sağlanmalıdır.

Veliler beden eğitimi ders saatinin %48.2 ile 2 saat, %37.5 ile 4 saat olmasını istemektedir. Anlaşıyor ki veliler dersin ikişer saat yapılması konusunda fikir birliği içindedir. Ancak Talim Terbiye Kurulunun yeni müfredat programı kapsamında, beden eğitimi ders saati 1 saate indirilmiştir. Bu sonuç velilerin düşüncesi ile oldukça tezat teşkil etmektedir. İlköğretimdeki beden eğitimi ders saatinin yeterli olmadığı (Kishalı, 1999:48) fikri ankete katılan veliler tarafından da belirtilmiştir.

Beden eğitimi dersi ve sosyal etkinlikler öğrencinin hangi yönünü geliştirir diye sorulduğunda; veliler beden eğitimi ile ilgili olarak fiziksel gelişim, sağlıklı oluş ve öğrenme becerilerini belirtirken, sosyal etkinlikler ile ilgili olarak iletişim becerisi, öğrenme becerisi ve yaratıcılığının gelişeceğini belirtmişlerdir. Veliler beden eğitimi dersinin fiziksel yönünü öne almışlar, zihinsel gelişimin etkilenmediği düşüncesini ortaya koymuşlardır. Sosyal etkinliklere ve beden eğitimine katılan öğrencilerin, zihinsel, psikolojik ve fiziksel olarak önemli bir gelişim içinde olduklarını bilinmelidir.

Velilere okul takımı ve sosyal etkinliklere katılım ile ilgili olarak cinsiyet ayrımı yapıp yapmadıkları sorulmuş; %50.89 oran ile okul takımına, %79.46 oran ile sosyal etkinliklere her iki çocuklarının da katılmaları konusunda izin vermişlerdir. Veliler çocuklarının sosyal etkinliklere girmelerini, okul takımına göre daha çok istemektedir. Ayrıca velilerin %3.57 si kız, %33.04 ü erkek çocuklarının okul takımına girmesini

isterken, sosyal etkinlikler için böyle bir ayrım yapmamaktadırlar. Bu sonuçlar YİBO' larda kız takımlarının az oluşunu ve okullar arası yarışmalarda niye kız takımlarının katılmadıklarını açıklar niteliktedir. Sarı' nın (2002:40) çalışmasında kız çocukları spor yapsın mı? Diye sorulmuş, veliler %22.5 ile hayır derken, aynı soru spor yapmayan velilere sorulduğunda %77.5 ile yaptırmam cevabını vermişlerdir. Bu araştırmalar sonucu beden eğitimi ve sporun kitlelere yayılabilmesi için geleceğin velileri, günümüz öğrencileri sportif faaliyetlere yönlendirilmelidir. Özellikle YİBO' larda kız öğrencilerin spora ilgilerinin artırılması gerekmektedir.

Eğitim sistemi içerisinde öğrencilerin başarılarını arttırmak için gerek okul içi, gerekse ders dışı çalışmaların yapılması gerekmektedir (Güven, 201:31). Veliler de okulda öğrencilerin belli bir başarı göstermelerini istiyorlarsa çocuklarının eğitimine ilişkin sorumlulukları da paylaşmaları gerekmektedir.

ÖNERİLER

1. YİBO' da beden eğitimi uygulamalarında kullanılacak ders araçları günün şartlarına göre tespit edilerek, temin edilmesi yoluna gidilmelidir.
2. Spor salonu olmayan ve yeni açılacak YİBO' larda beden eğitimi ve sosyal etkinlikler için gerekli olan çok amaçlı spor salonları yapılmalıdır. Son altı yıl içinde sayıları 153' den 301' e çıkan YİBO' larda bu gereksinim göz ardı edilmemelidir.
3. YİBO' larda kurulan okul takımları cazip hale getirilmeli, velilerin kız çocuklarını bu takımlara göndermeleri sağlanmalıdır.
4. YİBO' larda yapılacak sportif etkinliklere velilerin katılımı sağlanmalı.
5. Yurt genelinde YİBO kız takımlarının oluşturulması zorunlu hale getirilmeli, YİBO' lar arasında turnuvalar yapılması sağlanmalıdır.
6. Bu tez çalışması geniş kapsamlı örneklem grubu esas alınarak yapılabilir.
7. Diğer alanlarda da, YİBO velilerinin etkinliklere yaklaşımları ile ilgili araştırmalar yapılabilir. (Örnek: Resim, Müzik)

KAYNAKLAR

- ADAMS, S. H.; **Liability and The Physical Education**, Physical Educator, Volume:41, No:4 ,December 1984.
- AKSARAY, S. **Devam Ettikleri Okullardaki Sosyo Ekonomik Düzeylerine göre Ergenlerin Ana Baba Tutum Algılarının Benlik İmajına Etkisi** 1. Eğitim Bilimleri Kongresi Çukurova Üniversitesi Adana Cilt: 2
- ARACI, H. ; **Okullarda Beden Eğitimi**, Bağırhan Yayınevi, 3. Baskı, Ankara, 2000.
- ARAS, H.; **YİBO ve PİO' larla ilgili Yönetmelik Sorunlar ve Çözüm Önerileri** , İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Malatya, 2002.
- ASAN, C. ; **Bağımsız Resmi Okullarda İlköğretim Okulu Ve YİBO Rehberlik Faaliyetleri**,Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi,Ankara, 1997.
- ASLAN, M.; **İlköğretim Müfettişlerinin Beden Eğitimi Öğretmenlerini Denetim Yeterlilikleri** , Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Elazığ, 2000.
- AYDIN, A, S. ; **Ankara'daki Özel ve Resmi Ortaöğretim kurumlarında Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Bazı Mesleki Niteliklerinin ve Ders Dışı Çalışmalara Katılımlarının Karşılaştırılması**,Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara,2002.
- BAŞARAN, İ. E. ; **Eğitim Yönetimi**, Gül Yayınevi, Ankara 1982.
- BİLGE, N. ; **Türkiye de Beden Eğitimi Öğretmeninin Yetiştirilmesi**, Kültür Yayınları , Ankara, 1994.
- BİNBAŞIOĞLU, C. ; **Özel Eğitim Yöntemleri**, Binbaşioğlu Yayınevi, Ankara, 1991.

- CİCİOĞLU, H. ; **Türkiye Cumhuriyeti’nde İlk ve Orta Öğretim (Tarihi Gelişim)**, Ankara Üniversitesi eğitim Bilimleri Fakültesi Yayını , Ankara, 1985.
- ÇAKIROĞLU, H. ; **Rekreasyon; Beden Eğitimi Dersi ve Diğer Dersler Açısından Okullarda Ders dışı Faaliyetlerin Durumu Eğitsel Kollar ve Fonksiyonları**, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul,1998.
- ÇELİKTEN, M. ; **Okul Yöneticilerinin Problem Çözme Becerileri**, Eğitim Yönetimi, 2001.
- ÇETİNTÜRK, H. ; **Yatılı İlköğretim Bölge Okulları 2. Kademe Öğrencileriyle Normal İlköğretim Okulu 2. kademe Öğrencilerin Depresyon ve Umutsuzluk Düzeyleri Açısından Karşılaştırılması**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 2001.
- ÇÖNDÜ, A. ; **Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 1999.
- DAĞLI, H.; **İlköğretim ve Liselerde Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenleri ve İl Merkezinde Lise Öğrenimi Gören Öğrenciler Açısından Ders Dışı egzersiz Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi**, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Elazığ, 2001.
- DEMİRHAN, G. ; (2002). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Niteliklerine İlişkin Görüşler **.Eğitim ve Bilim Dergisi** 127 No 123,
- DİKMEN, S. ; **Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ve Sorunları II. Çağdaş Eğitim Dergisi**,161, Aralık 1990.
- DOWNING, J. ; REBOLLO, J.(1999) . Parent’s Perceptions of The Factors Essential for Integrate Physical Education Programs.**Remedial and Special Education** ,20 (3).
- DURUSOY,E. A. ; **Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri Dersi Ders Notu**, Çukurova Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu (<http://besyo.cu.edu.tr>).
- ERTÜRK, S.; **Eğitimde Program Geliştirme**, 3. Baskı, Spor Kitapevi, Ankara, 1998.

- GÖKDEMİR, K. ; KILINÇ, F. ; (2000) .Beden Eğitimi ve Sporun Bazı İlk ve Orta Öğretim Kurumlarında Okuyan Öğrencilerin Sigara Kullanım Alışkanlıkları Üzerine Etkisi. **Gazi Beden Eğitimi ve Spor Dergisi.**
- GÖKTAŞ, Z.: **Farklı Sosyo Ekonomik Yapıdaki Ortaöğretim Kurumlarında Okuyan Öğrencilerin Spor Katılımına Etki Eden Faktörler** Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 1993.
- GÜNEŞ, A. ; **Okullarda Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi**, Pegem Yayıncılık,1. Baskı, Ankara, Şubat 2001.
- GÜVEN, S. ; **Sınıf Öğretmenlerinin Okul Veli İlişkilerinde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri ve Beklentileri**, Yaşadıkça Eğitim Dergisi, Sayı: 70, 2001.
- HAMMER, C. ; **Çocuklarınıza Öğrenmeyi Nasıl Öğretebilirsiniz?** Rota yayınları, İstanbul, 2001.
- HAROLD, W. ; KAREN, E.; Development of Physical Activity Behaviors Among Children and Adolescents, **American Academy of Pediatrics**, Mart 2006.
- HERGÜNER, G. ; **Farklı Liselerdeki Sporcu Öğrencilerin Problem Ve Beklentilerinin Belirlenmesi**, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi,Ankara, 2001.
- İLHAN, A. ; **Gazi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Teorik ve Pratik Derslerdeki Başarısına Aile,Beslenme ve Okul Dışı Durumların Etkisi**. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi,Ankara, 1989.
- İlköğretim Genel Müdürlüğü Genelgesi; **YİBO' larda Boş Kontenjan Durumu**, Sayı: 510 ,Tarih 08.04.2003.
- İlköğretim ve Eğitim Kanunu; Sayı : 222, Tarih:05.01.1961 ve Madde: 9.
- İMAMOĞLU, F. ; **Beden Eğitimi Öğretmeninin Sorumlulukları**, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (Özel sayı:1), Cilt 7, Ankara, 1991.
- İNAL, A. N. ; **Beden Eğitimi ve Spor Bilimi**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2003.

- Karaali Yatılı İlköğretim Bölge Okulu ; **Tanıtım Broşürü** , Bala - Ankara, 2005 .
- KARAKÜÇÜK, S. ; YETİM,A.A. ; (2001). Okul Müdürlerinin Ders Dışı Etkinliklerin Uygulamalarına Yönelik Sorunları **Gazi Beden Eğitimi ve Spor Dergisi.**
- KARASÜLEYMANOĞLU, A.; **Yeni Boyutlarıyla Spor**, Engin Yayınları, 3.Baskı, Ankara, 1992.
- KETEN, M.; **Türkiye’de Spor**, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1974.
- KILIÇ, D. ; **Yatılı İlköğretim Bölge Okulları İle Diğer İlköğretim Okullarının Toplumsal Fonksiyonlarını Gerçekleştirme Düzeylerinin Karşılaştırılması**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Erzurum, 2001.
- KİSHALI, N. F. ; **İlköğretimde Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Uygulanabilirliği** , Yüksek Lisans Tezi , Samsun, 1999.
- KNAPP, L. ; LEONARD,P.; **Teaching Physical Education In Secondary Schools**, Hill Book Co. , Newyork, 1968.
- KOÇAK, S. ; KARTAL, A. ;(2003). İlköğretim Öğrencilerinin Bir Öğretim Döneminde Fiziksel Uygunluk Gelişimlerindeki Değişimin İncelenmesi. **Gazi Beden Eğitimi ve Spor Dergisi.8 (1).**
- KÜÇÜKAHMET, L. ; **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, Nobel yayınevi, 12. Baskı, Ankara, Ağustos 2001.
- KÜRKÇÜ, Ö. K. ; **Özel Okullarda Eğitim Hizmetlerine İlişkin Pazarlama Karması Stratejileri ve Özel İlköğretim Okulu Velilerine Yönelik Bir Alan Araştırması** , Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara , 1993.
- MANIOS, Y. ; KAFATOS, A. ; Health and Nutrition Education in Elementary Schools. **Public Health Nutrition**, Volume: 2, 14 Mayıs 1999.
- MEB Genelgesi; **Beden Eğitimi ve Spor Yılı**. Sayı: 043/461 Tarih: 04.02.2005
- MEB Genelgesi; **Ders Dışı Eğitim Çalışmaları**. Sayı: 413/17024 Tarih: 24.02.1999

- MEB Tebliğler Dergisi; **Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği**, Şubat 2005 tarih ve Sayı: 2569 , Madde: 35.
- MEB; **2002 - 2003 Öğretim Yılı Spor Yarışmaları Programı**. MEB Yayınları, Baskı 4, Ankara, 2002.
- MEB; **Beden Eğitimi Öğretmen Kılavuzu**, MEB Yayınları İstanbul, 1997.
- MEB; **Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders İçi ve Ders Dışı Çalışmaları Talimatı**, MEB Yayınları, Ankara, 1994.
- MEB; **İlköğretim Okulları, Lise ve Dengi Okullar Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programları**, MEB Yayınları Ankara, 1997.
- MEB; **İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**, 02.05.2006.
- Milli Eğitim Mevzuatı Kitabı; **MEB'e Bağlı Okul Pansiyonları Yönetmeliği**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2003.
- Milli Eğitim Temel Kanunu; Sayı: 1739, Madde: 2 ve 25.
- ORHUN, A ; **Beden Eğitimi Sporun Yeni Didaktik Yaklaşımlar** Spor Bilimleri Bildirisi.15 Mart 1990 Hacettepe Üniversitesi. Ankara, 1990.
- ÖKMEN, A. Ş. ; **Okullarda Beden Eğitimi ve Sporun Öğrencilerin Toplumsallaşmasındaki Rolü**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Erzurum, 2003.
- ÖZCANOĞLU, A.B. ; **Orta Öğretim Okul Spor Faaliyetlerine Katılım Öğrencilerin Akademik Başarıları Üzerine Etkileri** Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi ,Ankara, 1999.
- ÖZÇALIKUŞU, O. ; **YİBO da Okuyan Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Ve Spor Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma** , Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi ,Ankara, 2001.
- PEHLİVAN, İ. ; **Okul Aile Katılımı**, Yaşadıkça Eğitim Dergisi, Sayı: 53, Ağustos 1997.
- PEPE, K. ; KURU, E.; **Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Özel Yetenek Sınavlarına Katılan Öğrencilerin Soysa Ekonomik Profilleri**, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 22,Sayı:1 , Ankara, 2002.
- Resmi Gazete; **Ek Ders Ücreti**, 16.12.1998 Tarih ve Sayı: 23555.

- Resmi Gazete; **Okul Spor Kol Yönetmeliği**, 1981 Tarih ve Sayı: 1750.
- SARI, F. ; **Orta Öğretim Kurumlarında Sportif Faaliyetlere Katılan Öğrencilerin Katılım Amaçları ve Karşılaştıkları Problemlerin Tespitine Yönelik Durum Analizi**, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2002.
- SÖNMEZ, M. ; **Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Varlığının Velilerinin Çocuklarını Okula Göndermeleri Üzerinde Etkisi**, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Bursa, 2000.
- SUNAY, H ; SÖNMEZ, T; Ankara'daki Orta öğretim Kurumlarında Uygulanan Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Sorunlarına İlişkin Bir İnceleme **Milli Eğitim Dergisi**. Sayı 162 Bahar 2004
- Talim ve Terbiye Kurulu Kararı; **İlköğretim Okulları Haftalık Ders Çizelgesi**, 14.07.2005 tarih ve 192 sayılı karar.
- TUNÇEL, Z ; SARACALOĞLU, A. S .(1999) .Spor Yüksek Okulları Öğrencilerinin Başarılarını Etkileyen Faktörler.**Gazi Beden Eğitimi ve Spor Dergisi**. 4 (1).
- ULUS, Ş. ; **Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmenliği ve Çalışma Sorunları**, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Spor Bilimi Dergisi , No: 1 , İstanbul ,1989.
- YAVUZER, H. ; **Çocuk Psikolojisi**, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 1985.
- YETİM, A. A. ; (2000) Sporun Sosyal Görünümü. **Gazi Beden Eğitimi ve Spor Dergisi**. 5 (1).
- YETİM, R.; **Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Mevcut Durumu ve Öğrenci Hizmetleri Yönetimi**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2001.

EKLER

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü izin yazısı	Ek 1
Milli Eğitim APK Kurulu Başkanlığı izin yazısı	Ek 2
Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü izin yazısı	Ek 3
Veli Anketi (3 sayfa)	Ek 4
YİBO 'lara Ait Günlük Zaman Çizelgesi	Ek 5
Ders Dışı Eğitim Çalışmalarına İlişkin Esaslar	Ek 6
Öğrenci Kulüpleri Çizelgesi	Ek 7
İllere Göre YİBO-PIO Sayıları	Ek 8